Marià Manent

Antologia poètica

HOMENATGE
EN ELS
80 ANYS
DEL
POETA

Els llibres de l'Ossa menor

Els llibres de l'Óssa Menor

Marià Manent
Antologia poètica

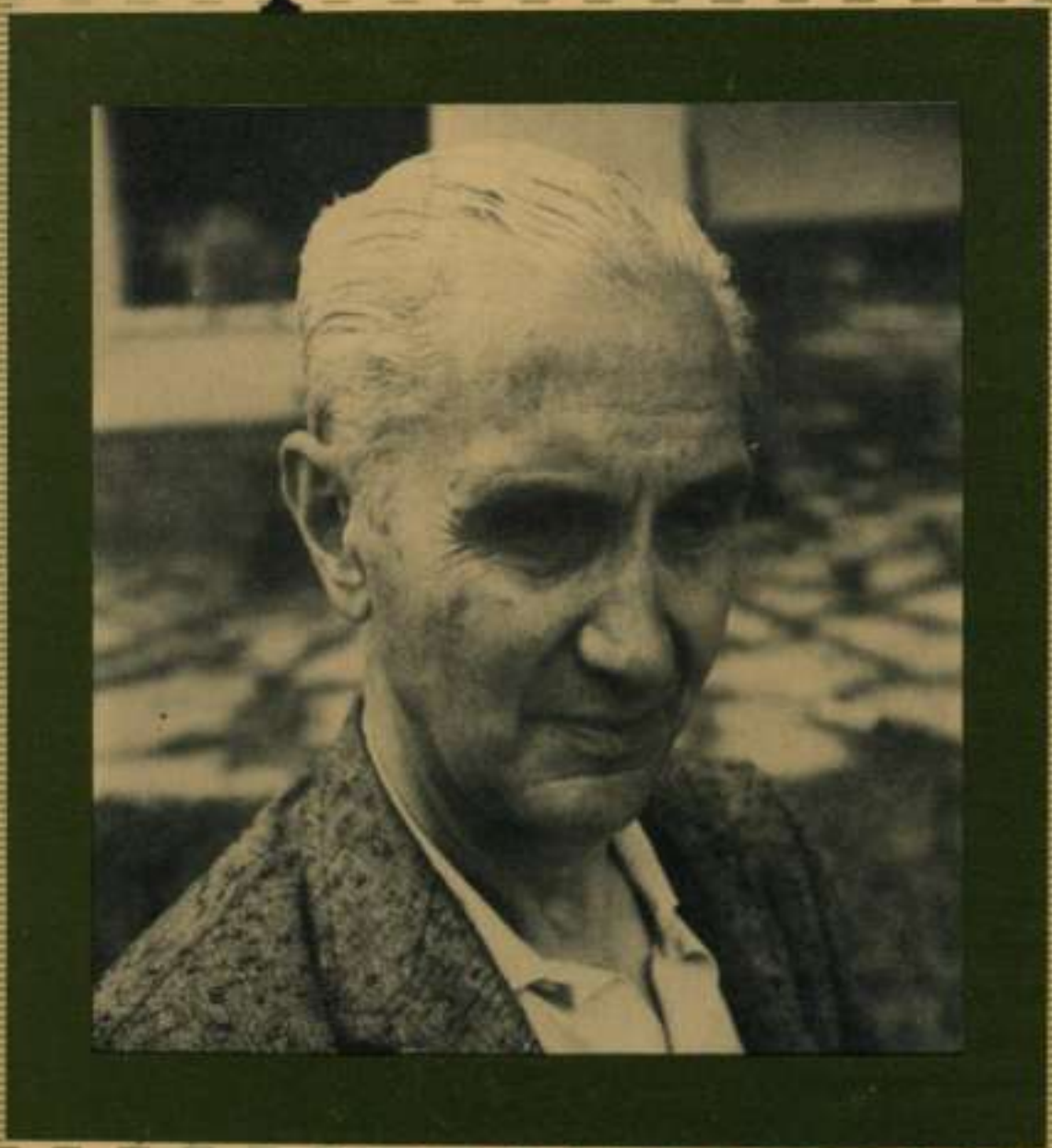

SÈRIE ANTOLOGIES

ANTOLOGIA POÈTICA

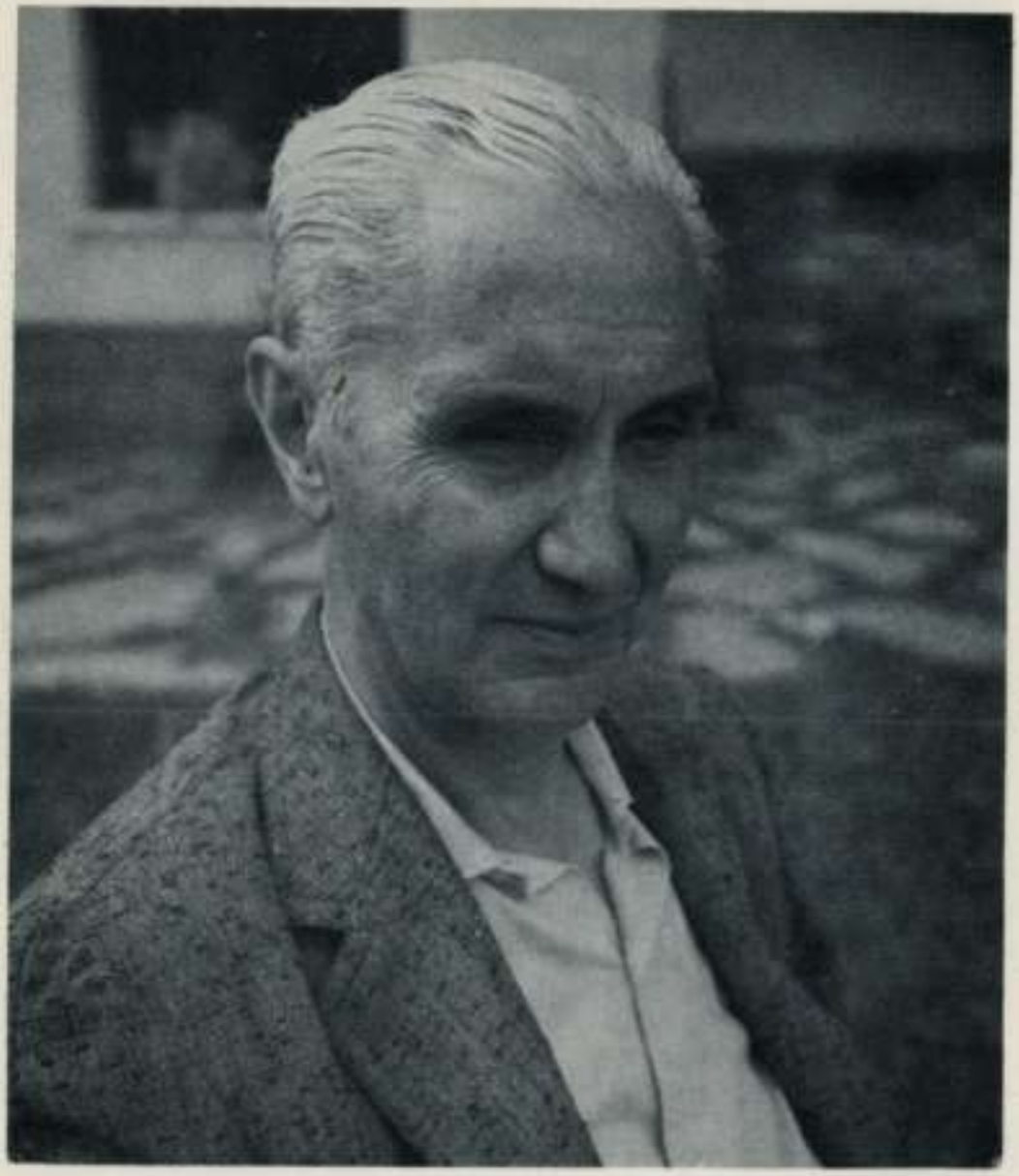

MARIÀ MANENT

ANTOLOGIA POÈTICA

Homenatge al poeta en el seus vuitanta anys

Pròleg de Pere Gimferrer

1978
EDICIONS PROA

R. 458.829

Primera edició limitada
a 1200 exemplars

La tria d'aquest llibre ha estat feta pel mateix poeta. S'hi inclouen algunes pàgines de prosa, tretes del seu dietari, per raó de llur qualitat lírica.

Al frontispici un retrat del poeta.

© 1978 Marià Manent, Barcelona

Per aquesta edició:
© 1978 Aymà, S. A. Editora
Tuset, 3, Barcelona

Dipòsit legal: B. 7.690-1979 ISBN: 84-209-7771-3

Pallas A.G. Tordera, 40. Barcelona

D.E.

PRÒLEG

Qui repassi l'índex de les Notes sobre literatura estrangera *de Marià Manent, editades el 1934 dins el marc de les publicacions de «La Revista», i malauradament mai no tornades a editar fins avui, hi trobarà sens dubte més d'un motiu de sorpresa. Per començar, el volum és dedicat a Herbert Read. Al llarg de les seves pàgines, i ultra Read mateix, hi sovintegen noms tan diversos com John Donne, Archibald MacLeish, Proust, Joyce (un treball sobre l'escriptor des de la perspectiva de* Work in progress, *el llibre en curs que esdevindria* Finnegans wake*), Walter de la Mare, Virginia Woolf, D. H. Lawrence, Edith Sitwell o Gertrude Stein. No crec que gaires persones, a Catalunya o a la resta de la península, fossin capaces de signar en aquella data un llibre com aquest. La informació de Manent era de primera mà i els seus dots analítics, tan precisos com la tensa vibració de la prosa en la qual s'expressava.*

Això no obstant, Manent ha estat, durant molts anys, l'arquetipus català d'una mena d'escriptor potser no gaire freqüent a casa nostra. Una íntima i sobirana discreció, potser un pudor especialíssim l'han mantingut, no tan sols voluntàriament allunyat de l'epicentre de les polèmiques literàries i dels canvis de gustos i corrents, sinó també, cada cop més, retret i com clos quant a les publicacions i al desenvolupament extern de l'escriptura. La producció poètica i crítica de Manent s'ha anat espaiant —en trenta anys (1931-1961), només un volum de poemes originals, La ciutat del temps— *i fins i tot en algun cas sembla que s'ha produït una mena de secreta resistència o reticència a donar a conèixer la pròpia obra: és així que el dietari dels anys de la guerra,* El vel de

Maia, *ha restat inèdit, llevat del petit tast paisatgístic publicat l'any 1948 amb el títol* Montseny: Zodíac d'un paisatge *(i encara en una edició de tiratge reduïdíssim, cent-setanta-un exemplars en total) al llarg de trenta-cinc anys.*

La dedicació de Manent a les tasques de traducció poètica li ha estat, abundantíssima i continuada, un vehicle expressiu doblement eficaç; d'un costat, perquè li ha permès de continuar la seva obra poètica per un altre camí, més indirecte i ocult, valent-se una mica dels autors que incorporava com Pessoa dels seus heterònims; de l'altre, perquè era el mitjà de manifestar-se més idoni per a qui, com Marià Manent, més que posar en relleu, a primer terme, la pròpia individualitat, sembla que tendeixi a esvanir-se darrera una producció perfilada, subtil, gairebé trencadissa, i alhora poderosament cohesionada i harmònica. En efecte, en la traducció el marge d'allò personal, de la creació pròpia, pot semblar sovint més difícil de descompartir d'allò que és restitució d'un text preexistent. I això no obstant, quantes traduccions, des de la mateixa Disputa de l'ase *de Turmeda, o la* Divina comèdia *d'Andreu Febrer, des de la* Farsalia *de Juan de Jáuregui o la* Fiametta *de Juan de Flores posada en francès per Maurice Scève, no són veritaderes creacions autònomes!*

Els exemples que acabo d'esmentar pertanyen tots, però, a períodes de la història literària en què el concepte d'originalitat no era el que fou posteriorment establert pel romanticisme i permetia, doncs, d'atorgar a una traducció tant una opció molt àmplia d'aportació personal —el fenomen potser extrem, dels anteriors, és la inserció del poema de Lucà dins el món del barroc— com un status *de realització estètica independent. Un escriptor modern, ni en els casos més notoris —les traduccions de Goethe per Nerval, de Poe per Baudelaire i Mallarmé, o de* l'Odissea *per Carles Riba— no actuarà amb aquesta llibertat. I, tanmateix, per topants dife-*

rents, assolirà idèntic resultat final: fer que la traducció esdevingui creació.

Aquesta demarcació, sovint tan difícil d'establir, que separa la transposició literal del sentit d'un text de l'operació verbal que li dóna una nova existència estètica, es troba al centre de la concepció manentiana de la poesia. (I dic de la poesia perquè, com ha remarcat Joan Teixidor, d'una manera o d'una altra tota l'obra de Manent és poètica.) Un art de matisos, d'inflexions, de modulacions; el límit entre la veu i el silenci, la precisa i lúcida obsessió de la condensada exactitud verbal, tan visible en la nuesa fulgurant de les notes de dietari com en la refinada i vibrant cadència dels textos crítics, els quals, sovint, esdevenen al seu torn poesia.

Heus ací, doncs, un escriptor que es manifesta sovint, jo diria que la major part de les vegades, d'una manera reflexa. Reflexa, però, potser només en aparença: traduint, Manent actua com l'intèrpret, l'executant d'una obra musical, alhora portaveu d'aquesta obra i autor d'una forma d'expressió nova, exclusivament pròpia d'ell, que duu a terme el desenvolupament expressiu a recer de la partitura donada i gens per això no deixa d'inserir-hi l'acompliment d'un món creatiu personal. De la mateixa manera, quan Manent fa crítica de poesia o teoria literària, no tan sols el seu verb sovint és verb poètic, sinó que la indagació li és camí d'un vessant reflexiu ben característic —des d'Eliot i Auden fins a Wallace Stevens— d'un cert corrent de la poesia de parla anglesa, la que ha estat sempre més afí al seu temperament. L'obra poètica original de Manent, reduïda però ciselladíssima, ha trobat doncs, després del silenci gairebé total dels decennis de postguerra, una prolongació natural en les traduccions i en els escrits crítics.

No coneixem, i potser no coneixerem mai, la totalitat dels dietaris manentians. Gosaria dir que aquest gènere, potser marginal en segons quines literatures, és, en canvi, un dels més poderosament vius i característics

de la que ha estat escrita a casa nostra de l'edat moderna ençà. Sense parlar dels dietaris menors —recordo ara, dels divuitescos, el del botànic Joan Salvador, tan acolorit i pintoresc—, tothom coneix la importància del del baró de Maldà, i, en època rigorosament contemporània, Josep Pla, o J. V. Foix ens han fornit mostres diverses, i sempre d'entitat considerable, d'aquesta modalitat de literatura testimonial, d'observació i més d'un cop també d'introspecció. La part publicada de l'obra d'aquest caire produïda per Manent es redueix a tres volums: els esmentats Montseny: Zodíac d'un paisatge *i* El vel de Maia *i el compendi antològic* A flor d'oblit *(1968), que conté una tria de textos escrits entre el 1918 i el 1966. Aquest repertori, certament limitat, constitueix un dels conjunts de dietari de més qualitat literària que pot exhibir la literatura catalana: tot hi és mig dit, perfiladíssim i alhora gairebé només insinuat, amb una suprema precisió en el traç descriptiu i allusiu. Diríem que també en aquest cas és el poeta qui afaiçona la cristal·litzada vibració d'una prosa irisada i llampeguejant: pòrfid i claror d'aigües.*

He dit abans que era característic de Manent l'allunyament dels nuclis centrals, sempre conflictius i canviants, que han presidit i fins a un cert punt determinat els viratges de gust i d'opinió, sovint tan radicalment abruptes, a la literatura catalana contemporània. Format en el noucentisme, Manent ha estat un dels seguidors, amics i fins col·laboradors més constants de Josep Carner. Això no obstant, l'obra de Manent ultrapassa el marc noucentista. Si, d'antuvi, la seva producció poètica hi semblava immersa, no triguem a advertir els senyals d'una decantació estètica que —com en el cas de Carner mateix, d'altra banda, només els filisteus poden ignorar l'evolució de la poesia carneriana— cada cop té més en compte les mutacions que comporta el pas del temps i la irrupció de noves tendències. I és precisament quan aquestes noves tendències semblava que contradeien el

sentit que la poesia té per al nostre escriptor, que Manent, per una reacció ben característica del seu taranná discret però fermament bastit, va extremar l'isolament i l'aparent tendència al mutisme: és ben característic que, en els anys dogmàtics, no tan sols es refugiés més que mai en el silenci, sinó que publiqués l'únic article de caire obertament polèmic que conec d'ell —«Poesia i realisme històric», inclòs posteriorment a Poesia, llenguatge, forma *(1973)—, com també ho és que quan, amb la dècada dels setantes, les coses prengueren un tombant diferent, ell, al qual algú podia creure tan distant de les experiències recents, fos dels primers a ocupar-se de la tasca dels poetes joves i, al mateix temps, tornés a reprendre —amb més continuïtat que mai d'ençà d'abans de la guerra— les seves publicacions.*

Qui vulgui apreciar l'evolució profunda que, sense desmentiment d'allò que li és inherent i característic, ha experimentat l'escriptura de Manent, en tindrà prou amb comparar el lèxic i els girs de La branca *(1918) o* La collita en la boira *(1920), impecablement reeixits, però tributaris encara del noucentisme, amb els de les versions poètiques contingudes a* Poemes de Dylan Thomas *(1974), on el pòsit noucentista inicial s'ha ampliat i diversificat fins a abraçar camps semàntics i figures de dicció que de cap de les maneres no haurien tingut cabuda en aquella estètica, exigent, però també excloent. Del noucentisme, però, Marià Manent —bé que no s'ha estat de transgredir-ne els límits quan li ha calgut, com és ara en el cas de les interpretacions de Dylan Thomas, donar la seva part a la passió verbal de l'impuls feréstec—, n'ha servat allò essencial, allò que no és propi només de les necessitats, diguem-ne estratègiques en el més alt sentit, que com a reacció o com a antídot imposa cada nova tendència literària; n'ha servat el deler de precisió, de rigor, l'afany dels* détails exacts, *la controlada tria verbal, la saviesa —resplendent i potser secretament torturada, tant és el treball obscur i constant en què recolza— que*

poleix cada mot, que n'aïsola l'essencial suggestió fònica, que malda per obtenir, de cada ratlla escrita, el màxim de poder evocador i estètic, d'exactitud en la notació, amb el mínim d'elements vistents. Això és potser especialment perceptible en el cas de la prosa dels dietaris, els quals, per bé que inicialment l'autor no pensés a publicar-los, no podien pas deixar d'estar escrits segons la mateixa exigència íntima que presidia la resta de l'obra.

Voluntàriament al marge dels debats —uns debats que gairebé mai no podien dir-li res, perquè pertany a aquella mena d'escriptors que, un cop trobat el seu accent personal, només demanen d'aprofundir-hi solitàriament—, Marià Manent no ha fet ni el paper del tocatardà ni el del profeta. La seva producció, unitària com poques, però externament dispersa en una varietat sorprenent de formes, moltes de les quals tenen en comú la tendència a servir de pantalla al clos d'una subjectivitat retinguda i com esborrada darrera la transparència lluminosa de l'obra —miralls, reflexos, irisacions—, ha trobat des del principi un públic selecte i addicte, però mai no ha estat enarborada com a fetitxe per cap bàndol. És ben característic d'ell el fet de no poder ser reduït a una obra determinada, a un títol representatiu. En els autors que han fet més d'un llibre (perquè també n'hi ha que, com Proust, estrictament parlant, només n'han escrit un) podem distingir, em sembla, dues categories: els autors «d'obres» i els autors «d'obra». (Reprenc una distinció que Luc Moullet establí, en el camp de la crítica cinematogràfica, fent referència a Fritz Lang.) Els primers, els autors d'obres, resten associats, en la nostra memòria, a un títol, o a uns quants títols, que contenen l'aportació essencial i els guanys més certs de l'escriptor. Els autors «d'obra», en canvi, no se'ns lliuren sinó veient com un tot la seva producció global: no podem dir que un títol determinat n'és l'obra mestra —aquesta classificació que plau tant als planificadors de programes d'es-

tudis acadèmics i a la crítica tradicional—, sinó que cal abastar simultàniament tot allò que han realitzat. Són personalitats sovint complexes, més d'un cop molt refinades, que en certa manera constitueixen un repte als usos crítics més comuns.

Marià Manent es troba en aquesta darrera situació. El seu paper, singular i secret, no depèn únicament de la poesia original o de la traduïda, dels textos crítics, o dels dietaris: és un tot, fugisser, subtil, gairebé inaprehensible, que ens revela múltiples matisos per mitjà d'aquests variats vehicles. Heus ací un altre motiu que possiblement hagi determinat, unit a l'extrema discreció de l'autor i al seu desinterès per les successives modes literàries, el fet que no tothom conegui prou els diversos aspectes de l'obra manentiana. En una literatura que semblava que en tindria ben poques, aquesta obra és una singularitat: a mitja veu, i al llarg de seixanta anys, ens ha donat testimoniatge d'allò que una sensibilitat aguda i vigilant, servida per uns coneixements literaris inusuals, pot produir quan, regida per una contenció suprema, opta per insinuar més que no pas per dir, per esbossar l'obra abans que per imposar-ne l'excés, per preferir el silenci a la loquacitat, l'apunt breu i significatiu a la gesticulació dels grans frescs, la filtració del propi taranná a través de mots que refan conceptes d'altri transfigurats a l'eloqüència retòrica, la reflexió i refracció d'imatges crítiques que són imatges del poema a l'escriptura del poema possible i tal vegada sobrer. Res, en aquesta obra, no ha estat dit en va; tot hi és profundament necessari i significatiu. Tot, també, resta voluntàriament en un fonedís i suggerit segon terme; aquest domini ombriu, frèvol i boirós que és potser la terra nadiua de la poesia.

PERE GIMFERRER

DE *LA BRANCA*
(1918)

LLUNA DE GENER

A fora fa una nit d'argent molt clara,
i jo arraulit vora del foc mesquí!
La lluna està vetllant com una mare
el llogarret, l'alzina, l'estany que s'adormí.
Prou sento com un gran desig amara
el meu cor, i em voldria deixondir
i caminar sota la lluna clara,
pels senderons on brilla, gebrat, el romaní.

Però m'estic vora el meu foc mesquí.

LLOANÇA DEL FANG

Lloaré el fang que un dia fou veire de la vida,
d'aquella sang que bull al nostre cos.
Mos ulls de fang pressenten el repòs
i la immortal claror de l'altra Vida.

Lloaré el fang, perquè va ser pastada
la nostra carn del fang inconsistent,
i dins l'argila immòbil i colrada
el buf de Déu entrà com la sement.

L'ACÀCIA PLENA DE LLUNA...

L'acàcia plena de lluna
gemega en la nit d'argent.

El setembre passa amb una
llarga tremolor de vent.

Lluu l'estelada dispersa
i se'm recull l'esperit,

oint la vaga conversa
del vent, l'acàcia i la nit.

Ai, que el meu cor ploraria
i m'és feixuc com el fang,

davant la nit, que fa via
tota vestida de blanc!

¿Si fóra l'acàcia bruna
o el cor que feia un lament?

El setembre passa amb una
llarga tremolor de vent.

DE *LA COLLITA EN LA BOIRA*
(1920)

OCTUBRE

Bull el most i la lluna s'aprima
i pels núvols esmola el coltell.

La frescor matinal regalima
aquests dies d'octubre novell.

Jo gustava en la rosa desfeta
la dolçor d'un record (no sé quin),

quan tornà la musica discreta
de l'acàcia que es va alleugerint.

I m'ha dit la subtil Melangia,
que és en mi, tremolosa i fidel:

«Mira, al món, quina gran harmonia:
pins i vinyes i núvols de mel.

Mai no veies la serra tan clara,
ni tan nou el color de la mar:

però et manca la fina alimara
de la Joia que et vetlli la llar.»

FLAMA D'ABRIL

Els arbres fan una boirina verda
pels caminals on queia el nou ruixim.

Al cel, els núvols, que la llum esquerda,
són una rosa, són un bell raïm.

El cor pesava com una despulla
i preguntava l'esperit: «Per què?»

Si el roser tendre ha tret la nova fulla,
jo no ho sabia, ni sentia re.

No em fou amiga la claror somorta,
ni la plugeta com els diamants.

Un sol desig es deturà a ma porta
i ara allargava totes dues mans.

«Ai, mon desig, sota la pluja fina,
bon pidolaire, que no us puc servir!

Els arbres pàllids fan una boirina:
cerqueu sopluig, però no pas en mi.»

El meu desig tornava, amb la requesta,
i la flameta ja em prenia el cor:

s'alleugeria de la grisa vesta
i esdevenia com la brasa d'or.

I el cor parlà, transfigurat: «Si ara,
sota aquests arbres, que són tan humans,

amb l'amigueta de la vesta clara
mirés com cauen tots els diamants!

Diria: —Mira el dolç avet com plora
i l'àlber tendre, amb el plomall d'argent—.

I passaria per la nostra vora
l'àngel que porta una estrelleta ardent.

I jo diria: —Qui pogués haver-la,
perquè l'amiga la portés al pit!

I es desfaria un núvol rosa-perla,
deixant aromes vagues en la nit.

FRAGMENT D'UNA ELEGIA

Han dut els raïms, i la casa
és tota olorosa de most.
¿On és el cant i la fresca rasa,
la tarda fina i el ponent d'agost?

Hem vist passar la joia per la ruta
dels dies i les nits.
Hem vist la mar, la vela diminuta,
la rosa que tremola als nostres dits.

Hem vist els gessamins de les estrelles
i els gessamins que dúiem sobre el cor.
I ara en la fina bonior d'abelles
mor el setembre d'or.

Jo deia: «L'hora regalima encara
d'aquelles deixes de passat perfum.»
La melangia, amb un sol gest de mare,
ens agermana dins la llum
que vessa el Temps de l'àmfora més clara.

Ens agermana la proximitat
del nostre adéu (algun matí d'octubre,
que el pàmpol serà púrpura i daurat
i sa crinera escamparà l'octubre
de boires i de bruc morat).

I, pressentint aquell adéu ardent,
la tremolosa pietat naixia
del nostre esguard indiferent,
que duia al fons de la malenconia
com un desig de pluges i de vent:

perquè esvaís aquesta amarga espera
davant els pins de rosa i de vellut
i aquest engany de nova primavera,
amb flaires de raïms i amb el traüt
de la verema riallera.

Car en aquesta càndida bondat
de les muntanyes —verd i violeta—,
en el gran cup il·luminat
de raïm blanc, com d'una flama neta,
l'astut setembre fa una rialleta
freda i subtil com un licor fadat.

I diria que l'aire s'emporta
tot el perfum del cor, i viu, només,
la vinya ardent i la musica forta
en la penombra dels cellers;
la mòbil quietud de l'horta
i l'últim or al cim dels llimoners...

TRÈMULA LLUM, OLOR DE VINYES...

Trèmula llum, olor de vinyes, flabiol
d'un rossinyol ardent, que es lamenta i oblida.
Casta entre els arbres com una verge adormida,
una línia de blats ondula en el pujol.

Pur ocell de la nit, que l'estel esgarrifes
amb l'ànima sonora i plena de lament:
les roses mortes fan com pàl·lides catifes
on es perd, errabunda, la llum del pensament.

Vora el plor d'un estel hi ha el perfum d'una rosa
silenciosa i tímida, sota un cel masa pur.
Et donà més aroma aquest plor de l'atzur,
oh casta melangia de l'ànima reclosa!

I, mentre sobre el pit de cada Primavera
ton plor serà immortal, pur ocell de la nit,
morirà imperceptible el meu plany, esvaït
vora un doll de perfum, oh ma rosa lleugera!

SONET AMERICÀ

La donzelleta del vellut vermell
no sé si és xilena o bé de Lima.
Té el rostre bru del mar i del solell,
uns grans ulls verds i la cintura prima.

Sembla que escolti l'au del paradís
i em digui al cor: «Quin nou somriure esperes?»
quan ella passa vora les palmeres,
davant la mar color d'aigua amb anís.

Entre la ratlla de les seves dents,
com en les cambres d'un palau de vori,
se m'hi perden un poc els pensaments.

I voldria ésser l'au del paradís
per coronar d'un càntic illusori
la palmereta que li fa ombradís.

EL PRIMER DIA DE LA PRIMAVERA

Aquest fill, Primavera, és un infant rebec.
Adés somriu i adés fa una ganyota.
Va caminant, feixuc com la granota,
o, aeri com un àngel, fa un refrec
d'ales gentils, regalimant llum pura.

Els campanars li punxen la cintura
com un cilici espars. Plouen gotes de sang
i esquitxen el verd clar de les acàcies.
Però el dia, rebel, defuig les gràcies
del viure penitent. Agafa un núvol blanc,

voleiadís record de Carnestoltes,
i el lluu, desfet pel vent,
com una gran perruca, graciosa i ardent.
El vent fa una remor litúrgica d'absoltes
o un riure fi de noia de quinze anys.
I passa el dia, lleuger, sense afanys.

Sota els peus li han fet pessigolles els tanys
més alts i fins d'una palmera.
Ell gira el cap, i l'ardent cabellera
li roman presonera d'un obscur monument.
Deixa el cabell postís amb un lament
i se'n torna a fer estranyes follies.

Amb un sol buf esdevenen musties
mil violetes d'un jardí tancat.
I s'enfila i somriu, amb un posat
de petit bon minyó que du una banda
blau cel, perquè ha sabut una faula gentil.

Amb un bri de solell encén mil
súbits clavells, fent joiosa garlanda
al balcó de les noies, pel carreró fidel,
mentre vola la roba sota el cel
que brilla, fi, com una limfa clara.

Com un doll de fontana damunt el carrer fosc,
s'embruta el cel de la fumera avara
que el dia escampa amb aire tosc,
per apagar la joia de les mil clavellines.

I, més enllà, fa esgarips i xisclets,
trenca un vidre, s'emporta cortines,
distreu una donzella i li esbulla els boixets,
i s'endú nuvolades gegantines.

Oh dia foll! S'amara de perfum
i amb un braçat de núvols, perquè el sol no l'abrandi,
li tapa el rostre ple de llum
i trenca els raigs de sol com si fos sucre candi.

Però a la tarda ja sent un fatic
i la cara li torna morada.
Perd l'alè jovenívol; el vent no li és amic
i en silenci s'esmuny com l'alè d'una fada.

I aleshores li ve un remordiment
d'haver viscut una vida tan folla.
Camina amb la testa llanguent
i no tindria cor de trencar una clofolla.

Quan se li acosta l'hora de la mort,
veus que arriba el teu fill tot plorant, Primavera:
ell que fou tan esbojarrat i fort
i duia aquella estranya cabellera!

I ella tremola sota el cel
com una mare novella. Vigila
les poncelles més fines i el més vívid estel.
I s'adorm, pàl·lida i tranquil·la,
(vora un pi tremolós i al llindar
de la tímida lluna que s'enfila)
esperant el nou fill de l'endemà.

LES ACACIES SALVATGES

Les acàcies salvatges s'estan vora el camí,
esveltes, amb la vesta molt tènue i florida.
El capvespre de maig exhala un aire fi
i la flor queia, lenta, amb l'aroma esvaïda.

Tal, les dolces amigues, en la pàl·lida llum
d'algun record llunyà, esveltes i lleugeres:
el vent imperceptible fa un vol de cabelleres
i cada ombra diàfana deixa un poc de perfum.

ODA

I

Hi ha un arc d'acàcia florida
vora el verd pàl·lid del vinyar.

Hem sentit tremolar la vida
d'aquestes flors que el vent desfà.

Hem vist damunt la terra flonja
la mirada estesa del sol.

Un núvol color de taronja
a la carena atura el vol.

Matí clar d'aromes, grandesa
d'aquest cel a través del verd!

(Hi ha al fons la tenebra estesa
i les angúnies del desert.)

Tot s'ofereix com una rosa
que ens va florint arran del pit,

però tanca una perla closa,
amb amargs verins de la nit.

Acàcia florida i alta,
vinya que tens un marge bru:

¿no sentiu l'ànima malalta
que en els meus ulls tremola i lluu?

El blat nou i l'ombra sonora
i aquelles flors com un rull clar

encara fan perfum d'aurora,
i la Mort ja seu al llindar.

Tremolen llums de primavera
i dins l'aigua tremola el cel.

¿No fóra un somni la lleugera
garlanda en aquell mur fidel?

II

Potser les llums i la florida
i l'aroma del mur frescal

s'han posat al volt de ma vida
com una música eternal.

Perquè dins la teva mirada,
com un cel que no es pot marcir,

hi ha encara la llum daurada
i les belles roses d'ahir.

I el teu rostre com un aurora
apaga l'angúnia i la set.

No morirà l'ombra sonora,
ni aquell núvol en l'aire net,

ni l'acàcia florida i alta,
ni aquest vinyar daurat de sol.

Tan frèvol que ets, però s'exalta
una llum segura al teu volt.

I el teu braç de vori governa
i el teu llavi és un fruit vermell.

I té un reflex de joia eterna
la seda i l'or del teu cabell.

ELOGI DE LES GLICINES

Com t'emparen les roges boirines,
oh Ciutat encalmada i subtil!

En la calma nocturna d'abril
em coronen raïms de glicines.

D'aquest tronc, tan eixut i retort,
ha florit la collita aromada.

Oh raïms! Si us petjava la Mort,
es farà una donzella gemada.

I només amb el vostre perfum
(com naixia de branques adustes?)

tornaríeu les dalles augustes
com garlandes d'aromes i llum.

He passat sota el bleix de la nit,
sense blau ni musica d'estrelles,

i al meu cor em brunzien abelles,
fent diversa remor de neguit.

I sentia la boira del cel
relliscant al damunt de ma vida.

Melangia: ¿quin guia fidel
m'ha portat a la casa florida?

Tu que vetlles els núvols més clars
i l'acàcia i el bruc de les comes:

¿quina dea menava el meu pas
fins al tàlem d'aquestes aromes?

ODA ALS CARROS MATINERS

¿M'estic al llit, sense trontoll,
ara que l'alba els finestrons colora,
o duc als llavis un bri de fonoll,
dintre d'un carro perfumat de boll,
pels empedrats de la Ciutat sonora?

Aquest trontoll tan seguit
tot el meu cos sotragueja —diria—.
I el so dels picarols m'ha deixondit,
ritme valent i clara melodia,
com si el cavall m'arrossegués el llit.

Són filagarses de tenebra
els guarniments, amb un or malaltís.
Les morisques de coure han deixondit el gebre
de les roderes, vidre fonedís.
L'euga ha vist en la pura tenebra
les estrelles caient a l'abís.

I ha sentit pel camí del tossal
el refrec perfumat de la pineda.
Tot el cel era fi com la seda
i, al bell cim de la vela, el fanal
ha copsat dintre de la llauna freda
el batec d'una estrella immortal.

DE *L'AIRE DAURAT*
Interpretacions de poesia xinesa
(1928)

Del *«XI KING»* o *«LLIBRE DE LES ODES»*

L'ESPERA INÚTIL

La verdor tranquil·la reposa
als salzes de Llevant.
Vas dir-me: «Abans de la nit closa».
I ja sento ocells refilant.

Tota la nit l'ombra reposa
als salzes del camí.
Vas dir-me: «Abans de la nit closa».
I ja lluu l'estel del matí.

LA DAMA

Joncs d'aiguamoll, verda flama,
sovint s'ajupen al vent.
He vist que hi passa una dama,
dolça a la llum del ponent.

L'aigua és negrosa i esquiva,
però hi ha el lotus florit.
La dama, dreta, a la riba
s'està, voltada de nit.

La son no em ve a la parpella,
aquesta nit resplendent:
igual que un jonc, prima i bella,
veig que ella es gronxa lleument.

He clos els ulls, però encara,
damunt el llac de la nit,
sa gorja veig, fina i clara,
igual que un lotus florit.

POEMA ANTIC

A quinze anys era soldat:
als vuitanta torno a casa.
Trobo un home al bell camí,
per ma llar li preguntava.
«Buida és la teva llar,
i la colguen brolla i arbres.»
He vist llebres pels forats
i faisans a sota els ràfecs.
Tot d'herbei al pati creix;
vora el pou, malves salvatges.
De l'herbei me'n faré un plat
i una sopa de les malves.
Ja m'he cuit sopa i herbei,
i ningú no m'acompanya.
He mirat cap a Llevant,
i les llàgrimes em salten.

DINASTIA HAN

(206 a. de J. C. — 220 d. de J. C.)

AL PATI CREIX UN ARBRE ESTRANY...

(De les dinou peces de poesia antiga)

Al pati creix un arbre estrany:
d'una aigua de perfum tot regalima.
N'he collit una flor, bo i aguantant-ne el tany,
i la vull dur al qui m'estima.

Sa dolça olor m'omplia la brusa, el faldellí.
El camí diu que és llarg, i no sé cap drecera.
És ben poc, per donar, la flor que vaig collir,
però al cor li dirà: «Ja hi lluu la Primavera!»

PAISATGE

(Sié Ling-iun)

El núvol blanc embolca les roques solitàries;
els bambús, ran de l'aigua, la fan verda i gentil.
De bon matí i al vespre la fresca és més subtil.
La muntanya i les aigües tenem llums i encantàries,
i els pensaments se'ns tornen tots benaurats i bells.
S'oblida el vianant, amb la passa ronsera.
Al voltant de l'estany hi ha herbei de primavera
i els pollancres canvien el color dels ocells.

DINASTIA LIANG

(502-556)

LO IANG

(Emperador Txien Uen-ti)

És bell indret la ciutat de Lo Iang.
Els grans carrers són plens de llum de primavera;
els minyons duen arpes i van vestits de blanc
i se'n va a collir móres la noieta lleugera.

Vénen cavalls i boten les tralles d'or pel flanc;
tremolen belles glasses vora el verd de les branques;
baixen carros gentils pels carrers sense fang
i, amb els cistells curulls, passen les noies blanques.

L'AMADA MORTA

(U-ti)

El so d'aquella seda mai més no s'oirà.
La pols ja s'amuntega damunt el marbre clar.

És freda i és callada la seva buida cambra.
A les portes s'apilen mil fulles color d'ambre.

Enyorant una dama tan dolça de mirar,
com em voleu aconhortar?

LA GENT AMAGA EL SEU AMOR

(U-ti)

¿Qui diu que jo he cercat aquesta llunyania,
i que em plau viure lluny de tu?
La vesta encara em flaira d'espígol que em vas dur;
ta lletra encara servo vora el cor, nit i dia.

Al volt de la cintura porto un doble cinyell,
i somnio que ens lliga els cors, tota la vida.
¿No saps que tots amaguen el seu amor més bell
com una flor gentil que no pot ser collida?

DINASTIA TANG

(618-905)

L'ÚLTIMA NIT

(Txeng Su Ang)

De les llànties de plata s'aixeca un fum ben blau
i lluen vasos d'or a la taula polida.
No sentiu els llaüts? Dins el palau
ara les nostres vides són una sola vida.
No vull pensar el camí que m'espera, i l'afrau,
fins a l'alba florida.

Quan la lluna es decanti pels arbres, en morir,
i es fongui el Riu d'Argent en les flames de l'alba,
cercaré la ciutat de Lo Iang pel camí
de la muntanya balba.
Però, al nostre voltant, aquesta claror malva
no tornarà a lluir.

L'OCELL PERDUT

(Meng Hao-Jan)

Ai, ponent, corona vermella,
or mig esvaït!
Ja veig la lluna, amb una estrella,
al front blau de la nit.

Tinc la finestra, tota franca,
oberta a l'aire pur:
vull que es mulli de lluna blanca
el meu cabell obscur.

Em du secrets aquesta brisa,
secrets d'un lotus blau.
De tant en tant el salze frisa
i la rosada cau.

Tinc una cítara daurada,
ben dòcil als meus dits:
ningú no escolta la tonada,
i els morts són adormits.

L'ocell esquerp, a trenc de dia,
se'n porta el vent sorrut;
i, en ser de nit, ja recollia
al cor l'ocell perdut.

TORNADA

(Ung Huan)

Oh lluna de Xina! A la fi
ja daures aquesta frontera.
Ta llum abraçava la terra
i arriba al bell cor de Lung-t'au.
Pel riu de l'atzur passen ombres
i tota la nit és en pau
i ens du una tristor al pensament
la teva claror primicera.

Llunyà, ressonava un clarí,
i es fon la darrera alimària.
Al volt la tardor ja sentíem,
passaven els ànecs lleugers,
i el meu jardinet recordava,
al poble, colgat d'esbarzers,
i dalt de la torre, esperant,
la dolça muller solitària.

ASSERENAMENT A TRENC D'ALBA

(Li Po)

Els camps són freds i la pluja no dura.
A cada banda es veuen els colors de l'abril.
Els peixos voladors fan lluir l'aigua pura;
cants d'ocell regalima cada branca gentil.

Ara l'ull de les flors ja brilla d'esperança;
l'herbei mig es redreça, feixuc d'aigua lluent.
I al riu, vora els bambús, l'última boira mansa
a l'oreig s'esbarria, tot delicadament.

IUAN TAN-TXIU, DE LA MUNTANYA DE LLEVANT

(Li Po)

Dalt la Muntanya de Llevant
tu romans, vell amic de les valls i les comes.
T'adorms, quan ve el bon temps, en llit d'herba i aromes,
i et lleves amb la llum brillant.

De l'aroma dels pins el teu vestit s'amara,
i l'ànima et rabeja un rierol molt pur.
Oh, quin viure més dolç, tan arran de l'atzur
i voltat dels coixins que et fa la boira clara!

PETITA FESTA

(Li Po)

Prenc un flascó de vi
i entre les flors bevia.
Som tres: la lluna, jo
i l'ombra que em seguia.
No sap beure, per sort,
la lluna, bona amiga,
i a la meva ombra mai
la set no l'angunia.
Quan canto, vet ací
la lluna que s'ho mira;
quan em poso a dansar,
l'ombra em fa companyia.
Quan s'acaba el festí,
els convidats no em fugen:
vet ací una tristor

que mai no l'he tinguda.
Si me'n torno al casal
em segueix l'ombra muda,
i una mica més lluny
m'acompanya la lluna.

A LA CIUTAT DE NAN-KING

(Li Po)

Sis reialmes perduts t'esguardaves:
t'ofereixo el meu cant i tres copes lluents.
Potser els jardins són amples a les planes ardents,
però tu tens muntanyes blaves.

Els reis d'U es coronaven i es morien aquí,
on creix l'herbei tranquil entremig de la runa.
Hostes reials alçaven amb grans pedres —ahir?—
somnis del sol i de la lluna.

Tota cosa mortal tindrà un mateix atzar,
un sepulcre mateix l'orgull i la tristesa.
El Iang-tsi-kiang s'allunya, amb l'aigua ben estesa,
cap a l'abís del mar.

A MENG HAO-JAN

(Li Po)

T'estimo, Meng, oh bon amic!
El teu amor a la bellesa
el sap tothom. En temps antic,

tu passaves, la galta encesa,
cap nu, decantant el cavall.
Ara que tens la testa blanca,
vius amb pins i núvols per tanca,
t'embriagues de lluna blanca,
de vi translúcid com cristall.
No vols pas l'honor que engavanya:
vols la pau d'un jardí florit.
Ta noblesa és com la muntanya,
massa alta pel nostre delit.
Però d'aroma dolça, estranya,
ens perfuma el teu esperit.

COMIAT A UN AMIC

(Li Po)

Més enllà d'aquest mur les muntanyes són blaves
i a Llevant l'aigua blanca s'esmuny.
Ara ens diem adéu per sempre. Cavalcaves,
i et perdies al lluny,
igual que sense rels fuig una herba marina.

Veig els núvols que volen com el meu pensament.
Em ve enyor de l'amic; miro el sol que declina.
Cavalquem oposats, i tot just s'endevina
un renill, dins el vent.

LA PLUGETA

(Tu Fu)

Quin seny tan fi, plugeta lleu! Ja la llavor t'espera;
dus al quintà cremat de sol frescors de primavera.
Vas néixer fosa al cor del vent, alguna nit estranya:
els solcs s'amaren del teu plor, i és verda la muntanya.

Ahir molts núvols abrandats pel cel feien corrua,
i cada llum dels mariners era una estrella nua.
Avui tot són colors frescals i papallons i merles:
ai, quina olor, jardí del Rei, brodat amb tantes perles!

D'ENÇÀ QUE ELLA PARTÍ

(Tu Fu)

Ah, no em porteu més flors!
Vull branques de xiprer.
Així que el sol és post
darrera les muntanyes,
em poso aquell vestit
tan blau i tan lleuger,
i m'adormo entre els joncs
tendres, que ella estimava.

BEATITUD

(Txang-kiu-ling)

Així que ve la primavera
el fullatge del «lan»
penja desfet com una cabellera.
A l'estiu, rellisca lleugera
pel cel la lluna brillant.
I, quan ve la tardor, ja es perfila,
blanca, la flor del cinamom.
Després l'hivern allarga uns celatges de plom,
i és ben dolç llegir versos sota la llum tranquilla.

Heus ací com la vida
jo la trobo plaent.
Ja en tinc prou de mirar una pedra polida
o d'escoltar un xic de vent.
No estic enamorat. La flor perd el perfum
quan una dona l'ha collida.

COMIAT D'UN AMIC

(Uang uei)

Quan baixà de cavall, li oferia
una copa amb el vi de l'adéu.
Li pregunto la terra que el crida.
«Ara fujo del món», em diu ell.
«Ara torno a la meva muntanya
i allà dalt el repòs cercaré.
D'altres rutes i d'altres viatges
ja no hauràs de parlar-me mai més,
perquè allà tota cosa és immòbil,
i els núvols blancs són eterns.»

EL CANT DELS NENÚFARS

(Uang Txang Ling)

Nenúfars i donzelles: mateix verd esllanguit.
Les cares i les flors, quina dolçor de rosa!
A la vora del llac cadascuna reposa:
fulles i seda fresca, lliris i cos florit.
Només si arriba el brogit
de les veus, esdevé donzella cada rosa.

Del Rei foren amades en un temps esvaït,
i les vestes lluents s'omplien de rosada.
Quan se'n van vora el llac, a l'ombreta callada,
lliris alcen el cap, i diuen: «Bona nit!»
Quan vora el riu han eixit,
dolçament els somriu una lluna daurada.

PODANT ARBRES

(Po Txiu-i)

Creixien arbres vora el finestral
i el cel cobrien, la llunyana vista.
Enllà, roman una muntanya trista:
tot just apunta entre l'arbre més alt.

Prenc la destral un dia, de matí,
i vaig tallant les tremoloses branques:
cauen al volt fulles verdes i blanques
i cent turons, al lluny, veig resplendir.

Va ser, talment, com boira que es desfà
i mostra el cel amb la blavor més clara;
com un amic, quan li besem la cara,
passats molts anys de viure i viatjar.

Un dolç airet venia, de primer,
i tot d'ocells damunt la branca verda.
Miro a Llevant i tinc l'ànima gerda,
i el pensament em vola tot lleuger.

Cerca tothom el gust que creu millor
i bo i dolent es tanca en cada cosa:
si ja em plaïa aquella arbreda closa,
veure turons fa molta més dolçor.

LLEVANT-SE TARD

(Po Txiu-i)

Tot el matí dins el llit m'atardava.
Ara em desvetllo, i és dolç mon badall.
L'estufa d'or té una flama mig blava;
lent, em pentino davant del mirall.

El te fragant he bullit amb neu fosa;
amb matons flonjos la llet m'he guarnit.
Ningú no riu de ma cara mandrosa,
ningú no sap ma gran fam, mon delit.

No du metzina el meu vi, dorça flama;
el cant de l'arpa és joiós i senzill.
Prou el vell Mèncius «Tres Joies» proclama:
jo una altra en sé, i és jugar amb el meu fill.

LA FORASTERA

(Po Txiu-i)

Érem arribats a l'illa
aquella nit de tardor.
Miràvem la lluna clara
i els pins de dolça remor.
S'oïa dins una barca
un cant de molta tristor.
Hi era una dona sola,
tota ella fina blancor,
dreta al costat del pal mestre,
els ulls amarats de plor.
Els meus companys li demanen:
«Conta'ns la teva tristor».
Ella no deia paraula
i, ajupint el cap tan dolç,
amb la cabellera estesa
s'embolcallà tot el front.

ADÉU A L'ESTUFA

(Po Txiu-i)

Cinc dies que s'ha alçat la Primavera dolça:
arreu la veig, amb un aire feliç.
El sol, sempre més ros, sa cabellera espolsa;
flota un núvol encara, però ja és rosa el gris.

Es fon l'última neu com jade, i al seu volt,
amb nous tanys, l'herba roja dels aiguamolls floria.
Les coses que ara trobo, com lluen d'alegria!
Primavera, a estimar-te no sóc pas jo tot sol.

Benvingudes les flors i la tímida abella!
He vist, dessota el ràfec, que el sol brilla al jardí,
però et miro amb recança, i el cor no ho gosa dir,
dolça flama d'hivern, alta i vermella.

EL CAPELL QUE LI TXIEN DONÀ AL POETA

(Po Txiu-i)

Temps ha hi havia un cavaller capblanc:
vós li vau dar un capell de glassa negra.
Encara el duc, damunt el cap més blanc:
però vós sou al Riu de la Tenebra.

Prou s'ha envellit, i encara és adient:
però l'amic traspassà la vedruna.
Aquesta nit brilla al pujol la lluna,
i els arbres de la tomba tots s'ajupen al vent.

SENTINT CANTAR UN POEMA DE IUAN TXEN

(Po Txiu-i)

Cap vers gentil ja no dirà:
àdhuc sa fama és morta.
Dins les arques de sàndal, tancats amb bella porta,
sos poemes antics la pols els va colgar.

Però cantava algú, un dia, sota els saules,
i vaig oir un vers d'or:
abans que m'arribessin ben clares les paraules
una tristesa m'estrenyia el cor.

L'ESPERIT DEL REPÒS

(Su Kung Tu)

Sempre s'esmuny sota la molsa,
ben invisible a la claror;
du una musica lleu i dolça
i va amb l'ocell de la tardor.

Com un oreig, a l'hora incauta,
que mou la vesta dolçament,
com el so tímid d'una flauta,
entre sospirs del vent,

quan per atzar el trobaries
et va cridant en l'aire fi;
però s'esmuny entre falzies
si el cerques pel camí.

LA VISIÓ DEL POETA

(Su Kung Tu)

El vi li ha recordat aquella claror neta
del bon temps. Sent que al sostre una plugeta cau.
Llegidor delicat, s'està a la glorieta
dels bambús, entre boires i cortines de blau.

Pel cel es va desfent la boira, altra vegada,
i els ocells ja se'n tornen als pollancres del riu;
després, sobre un coixí d'herba tendra i mullada,
mira l'escuma blanca i el núvol fugitiu.

Entre els somnis, caient, llisca una fulla encesa.
I ell, com un crisantem estrellat i quiet,
sent del bon temps que passa la glòria i el secret,
i obre els Llibres, daurats d'antiga saviesa.

EL JADE VERD DELS PRESSEGUERS

(Nyeu-iang Siu)

Pels jardinets del Sud ara venia
la Primavera, i dansa al món suau.
Renills porta l'airet, d'alguna llunyania;
ja s'han inflat les prunes de color verd i blau.

El salze té una fulla llarga i fina,
i es corba com les celles al teu front.
Però, pesant de rou, la flor tota s'inclina
i entre boirines l'herba mig es fon.

Ja a cada porta veig les cortinetes.
Noies amb tènues vestits
del gronxador s'allunyen, amb aires esllanguits.
I a les teulades vénen orenetes,
i es posen, a parelles, sobre els colors humits.

PASSEIG PRIMAVERAL

(Nyeu-iang Siu)

Brillava el sol als serrats, a les molses,
i a les arbredes de porpra, morent.
Lluny de la vila, pels camps de Ponent,
l'herba té un verd d'ombres dolces.

Els vianants, amb la passa tranquilla,
no pensen pas que el bon temps va a morir.
Passen davant del casal que vigila,
i petgen les flors del camí.

PAISATGE

(Su Txe)

Són mortes totes les flors de l'estiu.
Les fulles van com petites ombrelles
Els crisantems tardorals són marcits.
Les tiges altes són plenes de gebre.

Tot el paisatge d'un any és difunt
i només viu en la lleu recordança.
Llimones verdes coronen l'hivern,
i les taronges es dauren.

SOLA

(Txu-xu-txenn)

La cortina feixugà decanto lentament
perquè es vegi més clara la gran lluna d'argent.

Al balcó de Ponent m'estava recolzada.
Quin perfum du la nit, de tardor desmaiada!

El riu, a l'horitzó, com jade rosa, es perd
entremig del crepuscle, que sembla jade verd.

Ja cantava algun grill, arrupit pels herbatges,
i pel cel, lla d'enllà, criden oques salvatges.

Els records se'n volaven al meu cor, tristament:
i ningú no em volia, sinó l'ombra i el vent.

GUSTANT LA FRESCA

(Txu-xu-txenn)

Ai, quina fresca! Anirem a Ponent,
i, al pavelló de coloraina viva,
esperarem la lluna, que ja arriba
dins el perfum de lotus i la frescor del vent.

Ja no crema el recer de la sala canyella.
Qui ens cantarà un poema d'un palau fet amb neu?
Amb tan pures olors la cambra apar més bella:
el menjar sembla jade, damunt la taula lleu.

Brillant, dins la buidor, veig que s'alça la lluna,
veire daurat, d'on vessa el blanc licor que du.
Si no fos la frescor, ¿on fóra, en la nit bruna,
la dolça embriaguesa que als ulls de tots ens lluu?

Però un vel de colors tardorals, una a una,
ha anat embolcallant les tofes de bambú.

L'ANTIGA MELANGIA

(Txu-xu-txenn)

Un paravent de seda
tota m'arrecerava del vent primaveral.
Jo estrenyia les mans damunt la roba freda
i m'adormia a l'ombra del portal.

Però el cant d'un ocell m'ha despertat. Encara
t'he mirat com fugies, oh somni! tot isard.
L'antiga melangia ja m'enfosqueix l'esguard;
hi ha una ombra de flors a la cortina clara.

En l'aire, mig confosos amb torterols de fum,
se'n volen els perfums del coixí i l'arquimesa.
El cant dels oriols em porta la tristesa,
i el somni, que tornava, tremola entre la llum.

PAISATGE PUR

(Sié Nyao)

Les ombres dels xiprers, davant la sala oberta,
són com herbes marines al bell fons de la mar.
Si fos plena de gent la gran sala deserta,
veuria aquestes coses gentils com per atzar.

Som al mig de l'autumne, i és bell de reposar-hi.
La mar es torna blanca; lluminosa és la nit.
Als nius abandonats bufa un vent enfurit,
amb so de grans onades, dins el bosc solitari.

EN LA NIT GLAÇADA

(Tu Siao-xann)

Hostes arriben al cor de la nit.
Tebi és el vi. Quina lleu fumerola
damunt el te! Ja el braser s'enrojola
i l'aigua bull amb murmuri seguit.

Enllà del finestral la lluna ja ens espera,
sempre igual, com un pàl·lid crisantem de l'atzur.
Però les teves flors, oh petita prunera!
mai no les veia d'un argent tan pur.

DINASTIA MING
(1368-1640)

NIT D'ESTIU
(Iang Ki)

Ara aquesta rosada és tan pura
com l'aigua tardoral.
Un oratge lleuger torna la nit frescal.
Vora el llac, a l'atzar, l'herba tendra murmura.

Els nenúfars vermells, d'un perfum tot humit,
a l'altra illa s'estan, pels volts de la ribera.
És lluny el meu germà: hi penso dia i nit.
Aquí, de tota cosa em sento forastera.
Ai, clarins del castell, quina angoixa, en la nit!
Em cauen tot de llàgrimes al damunt del vestit.

DE *L'OMBRA I ALTRES POEMES*
(1931)

L'OMBRA

Tristesa perfumada, rossinyol de la nit:
amb sospirs, al meu son vas fent una corona.
El coixí feia olor de taronger florit,
oh rossinyol, colgat d'estrelles i d'aromes!

Però, si em desvetllava, he vist que era de neu
el jardí, i aquella Ombra hi venia, daurada:
i es glaçava un somriure entre sa boca lleu,
com l'aigua de la nit dins una rosa amarga.

DIUEN: LA MAR ÉS TRISTA...

Diuen: la mar és trista. Quin trepig
fa cada onada, quan s'esberla!
I veig una mar trista, però, al mig,
tu, com una perla.

Diuen: la terra és trista. Quin trepig
fa cada fulla! Mig no gosa.
I veig la terra trista, però, al mig,
tu, com una rosa.

SENTINT PER PRIMERA VEGADA L'OLOR DELS TIL·LERS FLORITS

Aroma dels tillers florits, ben nova i dolça
per mi! No desvetllaves cap mica de record.
El passat no traspua en aquesta ombra d'or:
només viu el teu somni, arbreda dolça.

És lluny el vostre bleix, roses, glicines blaves,
tan ple de mi, tan càlid de secrets.
Tu, perfum sense ahir, com d'oblit m'abrigaves,
entre aquests arbres tendres i dolçament abstrets.

«APPASSIONATA»

Darrera el teu somriure delicat s'endevina
la teva ànima ardent,
com a l'abril, una tarda de vent,
brilla la posta d'or enllà d'una glicina.

CAMINS

Pels caminets de la muntanya
hi ha estepes i bruc florit.
Melangia, dolça companya:
ni una flor no he collit.

Bé em convidaves, mar de seda,
brillant i fresca de perfum:
i m'estic al cor de l'arbreda
on és trista la llum.

Potser em fondrà la melangia,
a punta d'alba, l'aire fi:
però, així que la llum venia,
m'he adormit pel camí.

Em vetllaven els roures savis;
besos cercava: oh lleu desmai!
L'amor tenia arran de llavis,
i no l'he besat mai.

MATÍ

Ets eixida del son com del mar. Tota humida,
somriu encar ta boca als somnis, dolçament.
Brilla el sol a les herbes, però tu veus l'argent
de la lluna, entre l'aigua adormida.

Una llum de maragda mig emboira els teus ulls;
té perfums d'aquell mar ta delicada argila;
i dus una gran perla pàl·lida sota els rulls,
ondulats com una alga tranquil·la.

CINC CANÇONS

CANÇÓ ANTIGA

Primavera voltada d'espines,
castell blanc entre el vent de la nit,
ocell d'or damunt l'aigua glaçada:
mai no us diré: «Adéu-siau».

Tot sagnant, colliré aquestes roses;
a trenc d'alba obriran el camí;
passaré damunt l'aigua glaçada
i me'n duré l'ocell d'or.

CANÇÓ

Amigueta, el turmell
dus humit de rosada:
cervatell, cervatell,
cervatell vora l'aigua.

T'ha quedat a la pell
el color de l'albada:
cervatell, cervatell,
cervatell vora l'aigua.

La cançó d'un ocell
t'ha entristit la mirada:
cervatell, cervatell,
cervatell vora l'aigua.

OCTUBRE

Ara lluïa una mica de sol
damunt els arbres, mullats de boirina.
No. Veig que passa un alè tardoral.
Era el color d'una fulla marcida.

Ara lluïa una mica d'amor
en els teus ulls, plens d'una ombra daurada.
No. Veig que pasa un alè tardoral,
i sento el fred de la teva mirada.

«FOLK-SONG»

Quina dolçor, aquesta nit!
Quina celístia tan blanca!
Cuques de llum han eixit:
l'herba es tornava més clara.

Cinc tarongers fan perfum
vora la torre quadrada.
Brilla una mica de llum
a la finestra més alta.

I, si et cenyia el cabell
un tremolor de rosada,
ara als teus llavis de mel
brunz una abella daurada.

CANÇÓ ÀVIDA

Pomera daurada
que rius vora meu:
no cerco la fruita,
sinó l'ombra lleu.

Fonteta perduda
al cor de la pau:
no em cal l'aigua fresca,
sinó el cant suau.

Estrella encantada
damunt de la nit:
no et vull per guiatge,
sinó per neguit.

DIALEG

—De rou ja brillava
la flor, si la culls.
Veuré la nit blava.
—No. Mira'm els ulls.

—Són flama lleugera
d'un foc més pregon.
La nit ja m'espera.
—No. Mira'm el front.

—Doncs vull una vida
d'amor i d'enuig:
ai, boca florida!
—No. Besa'm, i fuig.

A UNA ORENETA QUE EM DESVETLLA A TRENC D'ALBA

¿Què saps, dolça amiga de seda,
quan l'alba es comença a daurar,
què saps de l'ombrívola cleda,
del meu insomni humà?

El liquen, humit d'ombra blava,
ja es deu aclarir vora el niu:
però ta cançó m'allunyava
la Son—ocell esquiu.

No saps la inquieta palpebra,
ni el front al coixí massa ardent,
ni el llit ennegrit de tenebra,
tu, entre l'alba i el vent.

NOIA RUSSA AL MONTSENY

Vestit florit, cara bruna i salvatge:
el teu perfum feréstec de l'estepa i del vent
omple aquestes garrigues i el caminet rellent
i el núvol que viatja.

Vestit de margarides i d'estrelles de mar:
entremig de les flors ta brunesa traspua.
Clavellets de pastor tremolen a l'atzar,
vora la teva cama nua.

I et fonies, suau, en la pau del paisatge,
els ulls grisos de somnis i del gust de morir;
o fugies, rient, pel camí—
rossinyol trist i tórtora salvatge.

ALBADA

És trist, nit amarga, el meu somni:
no hi cremen les roses d'argent.
La mar és fosca i no sé com ni
quan eixiria del vent.

Però l'alba pura s'inclina
i et deixen vora el meu neguit,
oh blanca, olorosa Petxina!,
les platges de la nit.

DE *MONTSENY: ZODIAC D'UN PAISATGE*

(1948)

1937

20 GENER

Als matins anem a fer llenya. Portem unes bones saques plenes de troncs de ginestera o de ginebró. El ginebró fa una mena d'olor litúrgica: tota la casa se'n perfuma. Del menjador estant veiem el Canigó i altres cims pirinencs, ara nevats, que amb els canviants de la llum són un espectacle de somni. La neu és adés rosada, adés d'or pàl·lid, blavosa o de cendra. Ara sí que comprenem la imatge de Verdaguer: «El Canigó és una magnòlia immensa.» De vegades al volt de la muntanya, amb els relleus finament acusats d'ombra, hi ha com un halo lila, i més amunt el cel és foc i blau pur.

23 GENER

Som a ple hivern, però la llum ja té un bri d'alegria primaverenca. El sègol comença a verdejar. Si un mira de prop les branques nues dels castanyers, s'adona dels petits borrons rojos, on s'estreny la vida nova. Ahir vaig veure els primers brots d'una roser silvestre. Però són lluny encara les flors que alegraran aquestes esmirriades pomeres del quintà, de soques rovellades de liquen. Els galls canten llargament a migdia, en el sol tebi. Pels camps pasturen una cabra, un anyell solitari. Un ase es rebolca davant la caseta grisa. Una noieta amb vestit vermell baixa pel camí: duu un feix de llenya. I, enllà, hi ha la gran fageda esquelètica, l'avetosa fosca i esparsa, les ditades de neu.

29 GENER

Fa fred i vent. Al caient de la tarda, els pardals estarrufats prenen el sol voluptuosament a les branques del tamariu, fines i nues. Uns núvols blancs, ràpids, freguen tot just el cim de la gran muntanya metàl·lica, color d'acer.

2 FEBRER

Dia clar, assolellat, tebi, després d'una setmana de vent i pluja. Hem anat al Noguer. Als llocs obacs hi ha gebre: blancor grisa i guspirejant sobre el color càlid, torrat, de les fulles mortes. Al lluny ja xiula un merlot. Dues grives reposen, confiades, en un gran castanyer nu, contra un fons de muntanyes blaves i blanques. Senyal del temps: enormes roures tallats per terra. Dins el Noguer, retrats solemnes, olor d'humitat. Uns caçadors de vint-i-cinc anys enrera al peu d'un saltant d'aigua glaçat, fantàstic, com una pintura sobrerealista.

Vora l'estany salta una merla. Al quintà llauren els bous. Una mallerenga canta, en grups de tres notes, la seva monòtona melodia.

4 FEBRER

Sortim a mitja tarda. Fa vent. Núvols gris clar, gris fosc, allisats per la ventada. Els Pirineus són una mica velats. Tot d'una, al Canigó i a altres cims la neu es daura pàl·lidament sota el cel esvaït. A ponent floten unes ramades de nuvolets uniformes, allargats, com translúcids cetacis. Les branques fines dels castanyers es dibuixen sobre el cel gris o blau pàl·lid, sobre la neu lleument encalitjada, damunt les ginesteres agitades i verdes. El Montseny té una llum sense contrastos: muntanya d'un verd rossenc, amb la massa morada dels boscos sense fulles i ratlles fines de neu als cims.

6 FEBRER

Quin dia primaveral! Al matí, en sortir al parc, ja m'adono que els pardals xerrotegen d'una altra manera: no pas com a l'hivern, sinó amb autèntica alegria abrilenca. El sol és tan càlid, que ens podem asseure a l'herba, sota els avets, com en plena canícula. Anem a buscar llenya i tornem suats. Els borrons dels castanyers s'inflen de mica en mica, color morat lluent, amb una taca de flama. A la tarda hi ha uns núvols com de pastel, sense malícia, mescla de grisos dolços amb el blanc més pur. A contrallum s'accentua el verd tènue del blat i del sègol. Canten aloses, mallerengues, potser un merlot llunyà.

15 FEBRER

Cap al tard vaig a la carena del Martí. Els arbres nus es dibuixen delicadament contra el cel. Contemplo llarga estona les branques negres, els més fins branquillons destacant-se sobre el núvols gris-blau o el cel de posta, groguenc, viola pàl·lid. Les cogullades canten entre dos foscants. Una grassa merla salta i picoteja en la sorra neta del camí. Al cel, la lluna prima i una única estrella.

28 FEBRER

En obrir la finestra, veig els avets del parc plens de neu. Al cap de poc surt el sol i la neu es fon en gotes de llum viva. El cim de la muntanya és embolcallat d'una boira argentada. Després, cap a migdia, el cel es va enfosquint i es posa a pedregar: calamarsa barrejada amb neu; després, neu sola. Però, tot d'una, el gran tremolor blanc s'aclareix, s'il·lumina «És el llum de neu» —dèiem. No. Era que tornava a sortir el sol. Feia sol i nevava. (No ho havíem vist mai.) I al cap de deu minuts,

al mateix indret on abans s'espesseïa aquella grisor de núvols. lluïa el cel ben blau. A l'horitzó s'amuntegaven uns enormes cúmulus blancs i assolellats. Havíem passat bruscament, teatralment, d'una visió crua d'hivern a un clar paisatge de primavera.

3 MARÇ

Ha nevat a punta de dia, però quan obro la finestra només queda un xic de neu a l'entreforc dels arbres i als conreus de la banda Nord. La muntanya alta, és clar, continua ben blanca, amb les taques negres dels avets.

Sortim a fer llenya i prenem el sol tebi. Els arços no han florit encara com a la terra baixa (ahir, del tren estant, vaig veure alguns marges guarnits d'aquella boira de neu). Però algunes gavarreres ja tenen força fulles minúscules; els borrons verd clar de les pereres són molt inflats; i, fa un parell de dies, pel camí de casa vam veure —*précoce précurseur*, com deia Rilke— un tany de ginesta ben florit.

5 MARÇ

Del llit estant veig els avets del parc, entre la boira. Em llevo i esguardo cap al fons, on l'avet de Noruega, mig esfumat, enllà del brancatge afuat de l'àlber i del brancatge complex i sinuós de la morera, sembla una misteriosa pagoda. De l'acàcia nua als avets salten dues mallerengues o primaveres (al meu país en diuen «estiveroles»), amb un casc negre i una casaca verda guarnida de taquetes grogues, com un brodat d'or. He mirat de prop les poncelles de la glicina: són d'un delicadíssim color d'ametista, cobert de borrissol daurat.

6 MARÇ

Mentre reposàvem sobre l'herba, sota una clariana de cel blau encerclada de núvols blancs i grisos, ahir vam sentir un cant d'ocell que no havíem sentit mai: unes notes breus de xilofó, seguides d'una mena de xiscles. Avui, ajaguts entre els ginebrons, sentíem uns pigots que dialogaven: no era aquell doll estrident, aquella *rialla* a què es referia Mary Webb, sinó un cant més suau, més amable, segurament un diàleg d'amor. La neu, ja aprimada, coronava les serres blaves.

8 MARÇ

Vent, molt vent. Al cel floten, ràpids, uns núvols blancs i flonjos, que posen ombres als boscos pròxims i a les grans muntanyes blaves. La neu diríeu que és un llit blanc, titànic, i, als seus peus, la blavor tacada d'ombres rodones és una enorme pell de lleopard. Les alzines s'agiten furiosament contra el blau net del cel, travessat d'aquelles flors ràpides, blanques. Als ginestars de la vall hi ha esgarrifances contínues de verd clar, esgarrifances de seda.

9 MARÇ

Torna a nevar. Del quintà blanc emergeix la verdor del sègol. La mallerenga que s'atura un moment a les branques, vora la finestra, té un plomatge de tons més càlids entre la blancor. Però la neu es fon aviat; només persisteix a muntanya, on accentua els camins, els còrrecs, els torrents —on destaca la processó gòtica dels avets.

18 MARÇ

Anem al bosc dels ginebrons. Fa un sol molt calent i l'aire té una inconfusible olor de primavera. Minúscules flors morades entre el blat, grogues entre les farigoles. L'Albert juga amb avions de paper. A l'horitzó fins hi ha una mica de calitja i la neu és esblaimada, no pas neta com a l'hivern, i és menys pur el blau de la muntanya. Camí del poble veig una deliciosa parella: una noia molt bonica, d'uns quinze anys, i un minyó d'uns disset. Tenien un aire encisat, extàtic, enduts en la melodia del «temps clar», en la música incomparable de la jovenesa. Al cel hi ha uns núvols d'un gris alegre, amb els contorns daurats. Arç florit, pruneres blanques, presseguerets rosa. Abans, asseguts sobre l'herba, no sentíem sinó el vent suau, un flauteig espaiat de tòtil, un refilar d'ocell.

19 MARÇ

Boira baixa a muntanya. Davant de casa, una cogullada parada vora un pomeret canta, canta a bell cor. Les pruneres i els presseguers florits es destaquen del gris morat de la muntanya. Anem, bon tros enllà, pel camí de Sant Marçal. Molts castanyers tallats jauen sota el camí: més d'un cop, aquesta tardor, havíem admirat llur fruita abundosa. Hi ha violes pels marges. Tres tudons volen elegantment contra la grisor flonja que vela les Agudes. De tant en tant, ran de camí, roques de granit amb taques de liquen, rodones, com arxipèlags glaucs en una mar grisa. Cap al tard, cel gris-blau, cel de flama. Un merlot xiula tímidament als Sis Avets.

23 MARÇ

Ha nevat i pedregat diverses vegades, matí i tarda. Com que primer ha caigut calamarsa, la neu no s'ha fos. A la teulada hi ha uns grups d'herbes, de tija llarga i amb

un floquet de brins al cim, que semblen minúsculs pins nevats. Un branquilló que traspassa el solc de les teules és talment un petit pont rústic.

Dues merles s'aturen a la perera del conreu; una d'elles s'escura el bec en una branca. Vora el safareig, els testos semblen pots de llet. Les cases, entre la neu, tenen un color càlid, com de pa ben cuit. Quina nit més clara! Lluna, neu, avets i estrelles. L'ombra dels avets s'allarga sobre els conreus blancs. El clar de lluna és neu sobre la neu.

24 MARÇ

Neva uns minuts, al matí, però després surt el sol. Anem cap a l'avetosa del Matagalls. Els rebrolls dels faigs destaquen la fulla marcida, rebregada, color de tabac o d'ametlla, entre la blancor. Els ginebrons semblen feixucs de flor blanca. A Font de Llop, l'aigua salta entre llargs caramells afuats i ornats de cercles en relleu, com cristall de Bohèmia. Hem vist en el camí intacte rastres de conill, de llebre i, durant prop d'una hora, les petjades de dues salvatgines amb quatre o cinc unglots (potser eren toixons). Les soques dels faigs tenen unes taques vinoses. Com es destaca, al cim, la Creu! Vora d'ella, els nuvolets semblen flors blanques.

25 MARÇ

Més imatges de la neu. Al pati, s'ha acumulat més gruix sobre l'herbei que hi ha entre llosa i llosa, i tot plegat sembla la pell d'un enorme cocodril blanc. Les collines, els marges, on queden clapes de neu irregulars, recorden l'escuma blanca dels cavalls cansats; les violes ressusciten tímidament del blanc sepulcre. Però la flor dels presseguers ja és ben marcida. Es fonen, glavis de cristall, els caramells del ràfec. I he tornat a veure un papalló groc vora els ginebrons que fan ombra a la neu.

27 MARÇ

Matí tebi; amb l'abric tenim calor. Ningú no diria que fa només tres dies estàvem a diversos graus sota zero. Refilen molts ocells. Una cadernera cantava, a primera hora de la tarda, en un vell cirerer, sota els núvols tènues. Després, a la fondalada del Martí, sentíem un cant estrany, xiuladís i amb notes vigoroses: un entremig del refilar del rossinyol i del flauteig del merlot. S'hi barrejaven caderneres, merlots, el flabiol d'un pastor, que modula una mena de «cançó trista» gairebé wagneriana. Hem collit unes flors blanques, de sis pètals, amb cor groc i olor finíssima: penso que són satalies.

30 MARÇ

Obro la finestra. Tot està ben blanc i encara cau aquell suau, inacabable plomissol. A les branques nues de les acàcies, de l'àlber, de la morera, s'arriben a posar ben bé dos dits de neu. Vora la finestra s'allarguen les branques del cedre com les potes d'un dragó blanc fantàstic. Però entre la neu, en el món gris i blanc, canta una mallerenga. És una nevada primaveral. Sembla que els ocells coneguin que, fosa la darrera túnica freda, veuran el cos tendre de la Primavera, cos de clavells de pastor, de satalies.

31 MARÇ

Sol, cel blau. Quan surto de casa, la teulada regalima, fa una música alegre: música de neu fosa. Comprenc la joia del desglaç als climes nòrdics. L'aigua es desperta, salta, canta, brilla.

Cap al tard he anat a llegir els *Vergers* de Rilke als Sis Avets. En un camp vermell un home sembrava.

El seguia, amb pas incert, una criatura molt petita —cabell esbarriat, vestit bru. A moments, m'ha semblat que era un cadell. Al poble, brillava un safareig, una teulada. Algú cremava herba, en un camp. Veus d'infant, al lluny; belar greu d'ovella i veus febles d'anyell; notes ràpides d'un pigot; xiular d'una merla. I el dring plàcid de cal ferrer; i el so d'unes campanes (ai, no toquen a oració: només és l'hora!) L'aire fa olor de fum i de neu.

1 ABRIL

Dia ben bé d'abril, amb sol, cirrus tènues, pinsans, aloses, brunzir d'abelles als camps grocs. Però encara hi ha clapes de neu, que adopten, entre l'herba, formes zoològiques: adés són un parell de foques enllaçades, un lleó, un elefant prim que corre, un pelícan o un cigne, un tapir, una llebre fantàstica, un esquirol llepant-se la pota. O bé formes d'una blanca geografia: illes, continents. D'aquell món llis i uniforme de la nevada, surt aquesta profusió de figures. Així el son, fosa la superfície llisa de l'esperit vigilant, deixa un solatge imaginatiu de figures enllaçades per una misteriosa lògica.

4 ABRIL

Hi ha tot de petites flors grogues a l'herba, agrupades en constel·lacions, estels d'or en una nit verda. A mitja tarda, anem al Noguer. Passegem per l'hort conventual on —monges blanques— mediten menudes pereres floride. Els prats són de vellut, amb la taca rosa d'un presseguer, les notes blanques de pruners i pereres.

7 ABRIL

Quin matí tan pur! Cel blau, amb dos o tres nuvolets minúsculs, blancs, lleus, perduts i oblidats en la llum

càlida. Ahir la dona de cal Ferrer ja va sentir el cucut. Avui (jo dormia encara) diu que dialogaven el cucut i la seva companya, l'un a l'alzina grossa, l'altra a Puig de Sucre. Tot el matí han cantat les puputs. El sègol ja és bastant alt, les pereres són blanques, al castanyer d'Índies es despleguen, com uma mà vegetal, les fulles que es desprenen del borró vermell, envernissat —totes cobertes d'un borrissol agrisat, tènue. Passant pels conreus he sentit el primer grill, mentre un ocell, no sé quin, refilava delicadament en un llorer obscur, damunt la masia.

8 ABRIL

Ha fet un dia deliciós. A primera hora de la tarda circulaven uns núvols blancs, que establien un ritme de sol i d'ombra; però ja hem pogut seure al parc, sota els avets, damunt del trèvol tendre, de minúscula flor morada. Després, d'un marge estant, contemplava una fina composició primaverenca: un xai negre esbrotonant l'herba delicadament, destacant-se contra un cirerer florit. (Que bonic feien, ahir a la tarda, dues noies que collien herba entre els camps grocs —les notes vermelles i blanques del vestit entre aquella mar florida!)

Cap al tard hem sentit cantar el cucut al bosc de Vilarmau —la masia era, encara, tota assolellada. M'he assegut una estona als Sis Avets. Era un capvespre tebi, extàtic. Una breu, una gairebé invisible veta d'or a ponent i més amunt Vèsper, l'estel solitari. Cap al Pirineu una llarga línia de núvols dolços, grisos. Arribaven veus del poble, sobretot veus d'infants. Ocells de bardissa refilaven pels sots i adés un merlot s'hi afegia amb el seu xiular flonjo. He sentit la primera granota d'enguany. I lladrucs apagats; i el fregadís d'algú que entrava llenya a una masia pròxima. Quan tornava a casa, entre dos foscants, he tornat a sentir el cucut, cap a la banda de Borderiol. El món semblava encantat, transfigurat, paradisíac.

12 ABRIL

Quin temps de pluja i vent! El lilà, d'un verd tendre, tendre, s'agita convuls, diríeu que ha de trencar-se. És llebeig, vent del Montseny. A la tarda, la boira s'enlaira dels fondals, surt com un fum de les carenes fosques, cobertes d'alzines. Tot d'una envaeix el paisatge. De la finestra estant, veiem, més dibuixada, més precisa, contra el fons esfumat, la perera en flor, les flors rodones, agrupades damunt el fullatge com petites colles de dametes amb blanca ombrella en una prada tendra, fresca, minúscula (si allarguen massa la cama, ja troben l'espai).

18 ABRIL

He sortit al pati. Feia un ventet fresc, però el sol era agradable i el cel, d'una blavor neta, amb ràpids núvols ben blancs. Adés cantava la puput (flauta idíl·lica, evocació pastoral a la manera de Haydn), adés el cucut, més misteriós, més irònic —música burleta de cançó popular, tema emboirat i selvàtic. A mitja tarda hem sentit brumir un avió. Ha passat, majestuós, contra els núvols blancs, omplint l'espai d'aquell roncar poderós, excessiu— com un borinot en una cabina. S'ha perdut cap al Pirineu, i hem tornat a sentir el cucut esquerp, la puput delicada.

22 ABRIL

Dia pur, suau, dia d'abril, a la fi. He treballat al bosc, on ja hi ha algun tany de ginesta florida. A mitja tarda he anat als Sis Avets. Feia bastants dies que no hi anava, a causa de la malaltia. En arribar-hi, quina sorpresa! A la banda del poble tots els pollancres són ben fullats. Formen grups, s'arrengleren entre els conreus, a les fondalades. És un verd flonjo, tendre, gairebé irreal; no diríeu

una substància sòlida, sinó un vapor, una llum, una noble i immòbil flama verda. Els camps de terra roja són vorejats del serrell glauc dels marges. Tot d'una el sol fa brillar els recs que enlluernen —bocins de mirall pur.

23 ABRIL

Ara sí que fa «temps de Primavera gentil». Al matí cantaven quatre cucuts alhora. Mentre llegíem sota els castanyers joves, que comencen a brotar (sobretot els rebrolls i els tanys baixos), cap al cantó de Vilarmau no ha parat en tot el matí la nota doble, velada per la llunyania —el cant del bon temps, d'admonició sorneguera, constel·lació primerenca del firmament de l'orella, com volia Rilke. Ara, a mitja tarda, el sol il·lumina, davant la finestra, el cim del teix i de l'àlber, allarga l'ombra de la perera sobre la terra llaurada, fa cantar grills i cadells... La font raja sota mateix de la meva cambra, però el cucut és gairebé tan insistent, tan incansable com ella.

28 ABRIL

Dia humit; boira al Montseny. Pels fondals, llunyans i simultanis, canten un rossinyol i un cucut. Gran ramat d'ovelles al pujol, davant de casa. Corren carena enllà, entre densos bels i drings d'esquelles. Llur clamoreig té un no sé què de planyívol i catastròfic, és una mena d'obscur pànic tranquil.

1 MAIG

Ha pedregat intensament, i el cim del Matagalls és blanc —lleu ditada d'hivern en la primavera verda i flonja. Una franja de sol pàl·lid daurava la tendror dels

faigs. La muntanya, que era arquitectura, ja torna a ser pintura. L'enorme cos mineral es vesteix d'un domàs viu de seda. Tertúlia vora l'estufa, cap al tard. Hom parla d'un possible Sacre Imperi Romà, de Rússia... L'aigua s'ha aturat a alguna llosa del pati i el lilà és tot humit.

11 MAIG

El sègol ja és molt alt i, quan fa vent, les espigues són una frisança morada. Els marges són cada dia més guarnits de flors. Hi predomina una flor blanca, de calze esvelt i estilitzat (ignoro el seu nom); però també hi ha botons d'or, blauets, margarides, trèvol, roselles, unes minúscules flors lila que s'agrupen en constel·lacions, i la blava, menuda, delicada flor d'una herba semblant a la menta.

A la tarda fa uns ruixadets; busquem moixernons entre l'herba molla. Hi ha faigs tendres, núvols verds entre les alzines. Un cucut canta, però no insisteix. En canvi, el merlot gronxa, en aquest temps humit, la línia del seu cant, lligat i noble com una melodia litúrgica.

14 MAIG

Al matí anem a Rosquelles. El fill gran de Guerau de Liost cull tiges de muguet per a la Josefina, a l'ombra del boix grèvol, alt i lluent. Em poso al trau les campanetes blanques, i tot el matí m'acompanya l'aroma. Hi ha un mar de ginesta d'or sota els castanyers i la segona florida de l'arç blanqueja entre les fulles estilitzades. Després de reposar un moment a la Font de l'Oreneta —que coses han passat d'ençà que, ara fa un any, s'inaugurava!— ens arribem al Molí de Rosquelles, abrigat de pollancres; veiem el gorg, l'aigua blanca i brogidora entre les pedres grises, o tranquil·la, verda, clapejada d'ombres

menudes, sota els verns i els avellaners. Pels conreus, els iris o lliris de marge drecen la seda frèvola, miniada i lluent com una gran papallona.

19 MAIG

Hem anat, a la tarda, a la fageda de Vilarmau: diríeu un parc, amb verdor lluent i soques grises. Les fulles tenen un borrissol al voltant; la poncella, allargassada, sembla pell seca de pinyó. Vedelles blanques i negres, bous ocre sobre l'herba. La boira velava les nobles formes «gòtiques» de la fageda. Eco de balades, aigua transparent, prada florida. Un pastor de cara germànica —galtes vermelles i ulls verd clar— passava entre els pollancres, amb el gos com un petit ós negre.

21 MAIG

Ha plogut molt, aquesta nit. Matí gris, fred. El Pirineu es veu molt blanc entre els núvols. A certs indrets el sègol és ajagut, i arreu, tot guarnit de gotes de pluja.

Cada espiga porta
un brillant al coll.

22 MAIG

Avui ha fet un dia blau, assolellat, un típic dia de juny. En tot el maig no havia fet tan bon temps. El sègol, més alt que un home, es cimbreja lleument, guarnit de capblaus i roselles. L'or de la ginesta gairebé fa mal als ulls. La muntanya és més verda, més flonja que mai —només algun clap mineral, vermellós, emergeix entre la molsa inacabable. Cap al tard, entre els avets del parc, es veu un clap groc que no se sap ben bé si és sol ponent o ginesta florida.

23 MAIG

Dia tan clar com ahir. La neu que hi havia al Pirineu ja és gairebé fosa —el Canigó és una massa blanca, retallada, amb pinzellades d'un blau esvaït. Anem a la Font de la Merleta, camí de Sant Marçal. Hi ha, de tant en tant, uns flotons de faigs magnífics. Sota les branques fresques, espesses, veiem el sauló rosat i net, només amb arrels nues, algun esquelet de ginebró, clapat de liquen, i les fulles tendres dels rebrolls de faig. Vora el camí, entre les pedres o bé arrecerats sota els tanys de la ginesta, els pensaments morats i blancs inclinen el caparró. Seiem a l'herba de Borderiol quan el sol es ponia. En la calma paradisíaca, sentíem el belar d'un ramat i alhora un cucut dins la fageda i el cant tímid d'un grill amagat en una mata pròxima.

12 JUNY

Fa una nit tan clara, que sortim al camí dels Sis Avets. Quína celístia! Cassiopea es dibuixa entre els avets i el teix, l'estrella polar és damunt la teulada, la via làctea sembla una boira blanca sobre Puig de Sucre. Silenci de grills, d'estrelles, de sègol adormit.

18 JULIOL

Dia fresc, amb algun núvol blanc, formes lentes ran de carena. He contemplat llargament les masses nobles dels núvols, de contorns arrodonits, sobre l'ondulació verda dels boscos:

Les muntanyes són núvols verds,
els núvols són muntanyes blanques.

Berenem vora la font de Camp Xamení, en un jaç de farigoles, davant un camp ple de garberes i el barranc verd. Unes tórtores s'alcen, amb vol ràpid i elegant, del cim dels pollancres, i després parrupegen al lluny. La sorra del camí és cosida de petjades de perdiu, petites palmeres esquemàtiques.

21 JULIOL

Fa calor. Sota els Sis Avets llegeixo Shakespeare i els lírics isabelins. A la tarda vaig al Noguer amb En Jaume. Em donen un vas de llet saborosa en aquella entrada ordenada, neta, amb el racó dels càvecs, les destrals, les falçs, la taula de fusta i la porta clavetejada. Foscor de casa gran i parets gruixudes; una cadernera salta contra la blancor de la calç. Després anem al poble, on un amic compra ordi. Tornem cap al tard. Hi ha un cel rosa-perla, una calma canicular, la gran lluna d'or pàl·lid avança vora els Sis Avets, irreal, rodona. Quan entrem a l'obaga, ve una alenada de frescor, una olor d'herba i d'arbres.

22 JULIOL

Avui —dia càlid, amb vent sec i viu, que agitava els til·lers i les herbes— he segut al parc, llegint versos anglesos. Berenem a la font de Vilarmau, i després anem als cingles que hi ha damunt de Cerdans: pregonesa impressionant, mar de faigs, penya-segats grisos i ocre. Al fons, les casetes del Serrat i el Mataró, l'ermita grisa, arraulida com un ocell feréstec. En tornar, posta d'or darrera unes muntanyes com un alabastre vermell, translúcid.

7 AGOST

Voldria dir l'encís, l'èxtasi d'aquests matins d'estiu, quan, a les vuit, obro la finestra. Les fulles de l'àlber tremolen delicadament; el sol en fa lluir només els cims i la banda encarada al Nord. Les móres madures, negres, apunten l'esguard sota les fulles. Les branques dels avets, amb minúscules pinyes de jade, a penes si es mouen. Sota mateix de la finestra tremola el cant apagat de la font, i, un xic més lluny, a les acàcies o al conreu, hi ha el cant, vulgar i monòton, però alegre i viu, dels pardals. Alguna veu de dona, algun belar d'ovella, un lleu fumerol blau entre les pomeres arraulides.

21 OCTUBRE

Matí d'or, tranquil, extàtic. Les fagedes cada dia groguegen més. Vora les avetoses hi ha fumerols de carbó. Vaig al Pujol de Muntanya, on veig néixer un vedellet. La vaca, sofrent, gemegava. Però li han acostat el vedell —gris, de plata humida— i la mare s'ha incorporat i s'ha posat a llepar-lo.

30 OCTUBRE

Vaig a Rosquelles i al Noguer amb la Josefina. Hi ha núvols, però a estones surt el sol. La fageda és més cremada, més d'aram, i molt més nua. A claps, ja agafa aquell color hivernal de mare de vi. La vinya verge a penes té fulles. Com brogia la Riera Major! L'aigua brillava entre els pollancres, que ja groguegen bastant. Aigua als camins; castanyes per terra.

3 NOVEMBRE

La dolça pau tardoral inundava els alzinars, les pollancredes grogues, els castanyers d'aram, els xiprers d'alguna masia antiga. Al fons, el Pirineu blanc i blau —és la primera nevada forta. Pugem en una carreta de bous, entre ginesteres; els cims eren daurats de posta. Després, quin cel pur! Una estrella innocent sobre el Montseny, uns núvols com pols de nacre.

29 NOVEMBRE

Boira espessa al matí, boira freda de la Plana. Però cap a les deu surt el sol. L'aire és glaçat i les aloses s'alcen, sorpreses pels meus passos, dels camps on no toca el vent. La tarda és més benigna. Reposo de cara al sol, mentre hi ha una llenca prima de núvols davant meu, al fil de la carena —crinera, llana assolellada, escuma.

11 DESEMBRE

Camí de Villarmau, les herbes semblen de vidre, d'un blanc lunar. A contra-sol són magnífiques: boscos per a elfs, condensacions de llum argentada. De tant en tant un pinsà xiula dalt d'un castanyer nu, o bé s'alça una cadernera pintada, miniada, lletra viva de color en el libre grisenc i glaçat del paisatge.

12 DESEMBRE

Vaig a Girona, en cotxe. Hi ha una gran gebrada: roures i castanyers són blancs. Des de la carretera que va a Santa Coloma es veu l'ample panorama del Montseny, els núvols immòbils a les valls nues, la carena del

Matagalls, blanca de gebre. Girona, cap al tard, en el vent glaçat de desembre, es mirava en un Ter verd, ocre, color de llimona; el color de les finestres il·luminades als pisos baixos era gairebé igual que el reflex ardent de la posta als vidres alts.

20 DESEMBRE

Anant a Villarmau, vora un rierol, veig un cercle de branques plenes de caramells, un petit oceà d'ones immòbils, cenyit de barbes blanques de gnom, de foques, de branques tropicals de vidre. Vora el saltant de l'aigua que l'esquitxa, el gel és transparent, més enllà, opac. Era un espectacle meravellós, una mena de visió astral, fantàstica.

24 DESEMBRE

Dia blau, pur, amb la dolçor nadalenca. Hi ha un oceà de boira que colga la Plana i fins Viladrau i tot: una boira densa, blanca i cotonosa. A primer terme emergeixen, com illes verdes, els cims dels turons coberts d'alzines; al fons, el continent blau i blanc dels Pirineus, nets, precisos —com una mena de Valhalla sobre la boira de llet.

25 DESEMBRE

Nadal trist, però a la vegada dolç, en aquest recer de muntanya. Quin dia més suau! No feia gens de fred: semblava a primeries de setembre. Sol càlid, teranyines lleus al cel, castanyers nus i lluents, amb algun ocell que s'hi atura i canta. El fum surt, lent i blau, de les casetes grises. Els marges encara són verds d'herba, i reposem al camp sense abric (això que, a primera hora, tot era blanc de gebre). De casa estant hem admirat la posta vermella, les alzines retallades contra els cirrus de foc.

Nit tranquil·la, blanca de gebre. Girona, cap al tard, en el vent glaçat de desembre, es mutava en un Ter verd, ocre, color de llimona; el color de les finestres il·luminades als pisos baixos era gairebé igual que el reflex ardent de la posta als vidres alts.

20 DESEMBRE

Anant a Villarmau, vora un riera!, veig un cercle de brancues pleces de carxmells, un petit cocó d'ones immòbils, cenyit de barques blanques de gruix, de joguets, de brancues tropicals de vidre. Vora el salnat de l'aigua que l'esquitxa, hi pel da transparent, més enllà, opac. Era un espectacle meravellos, una mena de vialó astral, fantàstica.

24 DESEMBRE

Dia blat, pur, amb la dolçor madalenca. Hi ha un cocó de boira que colga la Plana i fins Vilaclivau i tot: una boira densa, blanca i cotonosa. A primer terme cimeteriçi, com illes verdes, els cims dels turons coberts d'alzines; al fons, el continent blau i blanc dels Pirineus, nets, preciosos —com una mena de Valhalla sobre la boira de llet.

25 DESEMBRE

Nadal trist, però a la vegada dolç, en aquest recer de muntanya. Quin dia més suau! No feia gens de fred: semblava a primeres de setembre. Sol clalid, terrenyines blaus al cel, castanyers nus i blancs, amb algun ocell que s'hi atura i canta. El fum surt, lent i blanc, de les casetes grises. Els margos encara són verds d'herba, i reposen al camp sense adric (adó que, a primera hora, tot era blanc de gebre). De cases estant bem admirat la posta vermella, les alzines retallades contra els clarus de foc.

DE *LA CIUTAT DEL TEMPS*
(1961)

ABRIL

Hem dit adéu al març,
però encara blanqueja la neu fina de l'arç.
Quina flaire és amb mi, quin cant? No ho endevines?
La veu prima dels grills, l'alè de les glicines.

Lleu, la flor del perer és una dolça dama,
dreta sobre les fulles com en un prat. I mai
no se'n mou, amb l'ombrella blanca. Si alcés la cama
trobaria l'espai.

ELFS A MONTSERRAT

Cada fulla dels boixos és un petit mirall
brunyit per la rosada, i en gerd amagatall
el rossinyol sospira. Una flor malva
tremola, inclina el tany, repica a missa d'alba.
Hi ha un polsim de lluna als olivers.
Els elfs passen, amb ales subtils. Duen lleugers
capells de lligabosc i una faldilla
de flor de bruc. La boira irisada com brilla
quan volen entre alzines i roses de pastor!
Tímids, s'atansen, miren. Escolten la dolçor
del cant que surt de l'ombra, confós amb les campanes.
Els cims són núvols grisos entre clarors llunyanes.
Els elfs s'han abocat al finestral. Els venç
la por i fugen, i duen al bosc olor d'encens.

EL DAVID DE LA CATEDRAL DE SALISBURY

Aeri, en la grisor de la pedra, en el vent,
entre els crits de les gralles iròniques, t'inclines,
abstret damunt de l'arpa, a la música ardent.
Però una herba se't mou sobre les cordes fines.

Ara és verda i menuda aquesta arpa, que duu
al teu cos mineral una trèmula saba
del juny assolellat i feliç, mentre tu
escoltes, i qui sap si una abella et besava.

Més enlaire que el cedre, entre dos àngels greus,
no veus enamorats a la prada, el tord lliure
que xiula sobre l'herba dels morts. I vora els teus
brins de música, lluny, t'endevino el somriure.

VEREMADORES

(Per a un gravat d'E.-C. Ricart)

Vénen com a una dansa tranquil·la, com a un joc
que la tardor vigila;
passa llur jovenesa, segura, sota el foc
dels núvols alts i duu un alè d'argila.

Quan al marge reposen, tenen als dits encara
aquell rou de les vinyes on el setembre lluu;
i pesen dolçament, com un raïm madur,
sobre la terra clara.

NOIA A PORT-LLIGAT

No trobaríeu a l'eixida
del meu petit recer
sinó l'alga, la sorra humida.
Jo m'allunyo, amb vestit lleuger

de pirata, sota la lluna:
les oliveres ja m'han vist.
Ònix i nacre i rosa bruna,
la mar em crida amb un so trist.

A MITJAN SETEMBRE

Llarga com la carena, sobre el riu,
cada matí s'adorm la boira clara.
On són els lliris? S'ha tornat esquiu
el sol adesiara.

Però canten aloses cel amunt
i fan les herbes una olor més forta.
La vidiella no és un blanc repunt,
sinó una seda morta.

Amb cent ulls grocs ens mira el codonyer
quan el reflex de l'aigua se'ns apaga.
L'argent de l'albereda té el primer
tremolor d'un or vague.

No veureu a la posta aquells nacrats
dofins del juliol. Ês grisa i bistre.
La guineu caça vora els espadats
amb un lladruc sinistre.

I les aglans madures, pel camí,
es desprenen del calze. L'avellana
dringa pels sacs. La poma fa venir
el gaig a la solana.

I si l'avellaner duu el fruit vinent
en verdes arracades, és vermella
la pinassa, i les flors, vora el torrent,
es parlen a l'orella.

ALTAFULLA

Amb olor d'estiu m'esperes
com un núvol oblidat,
Altafulla, amb cent palmeres
i un castell de vi daurat.

Saules tens vora la via
i moresc a l'hort tancat,
i al rec l'aigua que somnia
si no corre el vent salat.

Ai, adéu, vila menuda,
oliveres, camp de blat!
Pels camins, vora la ruda,
l'ase té un pas delicat.

I com l'ordi de les eres
el cloquer s'ha endormiscat,
Altafulla, amb cent palmeres
i un castell de vi daurat.

ANDORRA A L'OCTUBRE

Són els bedolls flama viva
al bosc negre dels avets.
Diríeu que cremen drets.
Veus fum o és boira que arriba?

Tranquilla, dolça és la flama,
quieta en la pluja. Lluu
amb or d'albercoc madur
mig amagat a la rama.

AMB UN ORGULL DE SEDA

Amb un orgull de seda, de bronze i cel morat,
immòbil com la pedra,
plegat el ròssec, llarg, el paó s'ha posat
sota mateix del cedre.

S'assemblen de dibuix la seva lira
cansada i la darrera branca, d'un verd humit.
Núvia fosca, ell em mira
amb ull indiferent, com l'atzar o la nit.

VIATGE DE FEBRER

A les clotades, olivers obscurs
amagaven un vol de gralles tristes.
Pels conreus el moresc era marcit,
i entre les branques nues els nius eren una ombra.

Era un viatge cap a un món lleuger.
A l'horitzó muntanyes d'un astre, vaporoses.
Vora el tren, d'un color de lluna i de riu blanc,
amb plomes d'àngel l'ametller venia.

MYSTERIUM FIDEI

I *Has vingut de matí*

Has vingut de matí, quan s'inclinava
el lligabosc florit a ran del mur.
Capella endins, quina mirada blava
m'ha donat el cel pur!

M'he ajupit com l'antiga
pols de Cafarnaüm, pel Seu camí;
he tremolat com l'herba i com l'espiga
al vent d'aquella túnica de lli.

II *Una noia combrega*

Feu-me un vestit de roses i de neu
i lluejxi tumbagues.
Tu véns, però t'amagues
com en un núvol lleu.

Poseu me satalies
al front i flor d'acàcia, que s'estremia al branc.
Tu véns, i t'escondies
com en un núvol blanc.

LA NIT

La ciutat de la Nit s'obre, tranquilla,
amb llums i places blaves. És silenci i cristall.
Diríeu que ens vigila
damunt aquesta vall

que es féu més olorosa amb el vent i la pluja
de setembre. Lluny, vagues, ara es senten renills.
És el dúgol en l'ombra o bé en carrossa puja
el Temps, que duu una barba de boscos i de grills?

El silenci es fa so d'aigües. La nit suau
ens vigila i ens pensa.
Oh Rei inconegut, que ens feres un palau
de beutat, de temença!

ENTERRAMENT D'UNA NOIA A SALLAGOSA

Ja esperava sentir-te, cant de la guatlla, imprecís i segur,
i veure, com l'esperit de l'hivern, les petites congestes
[llunyanes
daurades pel juliol vaporós, i el riu de muntanya que lluu,
i l'alosa oblidant-se en el cant damunt les quintanes.

Però a la vila quieta la mort no esperava trobar. I tu vas,
[amagada en la fusta,
amb homes que duen alegres flors; i aquest silenci parla
[de tu,
la per mi inconeguda. Se t'esborren el cant de la guatlla
[i la neu, però et duu
l'Eternitat mel secreta. I, abella adormida, a la cella
[t'ajusta.

VORA EL RIN UNA MONJA MEDITA

Des del vaixell et veiem, grisa,
menuda en l'ombra. Duus un llibre obert.
Llegeixes i medites com al cor d'un desert.
No mires el riu tèrbol que s'irisa

amb banderes i roba voleiant
a les lleugeres barques:
veus els cedres del Líban i ovelles a Madian
i el pas dels patriarques.

Tranquil·la, se'ns acosta la teva solitud;
però si cloc els ulls, et veig, lluny de la riba,
en un vent alt, en una llum esquiva,
com un ocell perdut.

ELL PASSAVA, CAPBLANC...

Ell passava, capblanc, com si parlés
amb els arbres. A terra, la vidalba
feia fines congestes, o floria una malva.
Ell mirava les branques dels seus avellaners.

Ara no hi és. Té son i no es desperta,
lluny de l'olivereda i dels costers.
Maduraran els fruits, la casa serà oberta,
i quan el vent murmuri, sempre més
sentiré aquell pas lent a la sorra deserta.

NOIA FRANCESA A LA NATIONAL GALLERY

Com dues barques en un riu
de beutat —amb falgueres a la riba,
saücs en flor i un vent olorós i furtiu—,
que s'aparten o es troben en la claror més viva
d'algun revolt, així passàvem, lents,

entre clares imatges. Tu miraves
les donzelles d'antany, les sedes blaves,
els freixes en els cingles d'Itàlia, les ardents
nuvolades damunt les deesses antigues
i els cavallers daurats.
Amb ulls grisos miraves els posats,
i el misteri dels rostres, i el verd de les garrigues.
Miraves llargament, abstreta. Al teu entorn
la gent parlava. Tu no els veies, mansa,
fina com un pollancre en la brisa, dejorn,
vora els camins de França.
I semblaves perduda en el secret
de les vides, dels segles; tan remota
com la deessa nua o l'antiga devota
amb el cabell desfet.

MORT D'UN POETA

In memoriam M. F.

No has volgut aquells oms altíssims de París,
ni el celatge feixuc davant la teva cambra:
has tornat —com un cérvol sagnant o enyoradís
al bosc de mel i d'ambre.

T'ha vetllat el teu cel
en la tempesta inacabable i dura,
i, ulls clucs, devies veure la teva mar fidel,
l'espígol de l'altura.

LA TOMBA DE RILKE

(Rarogne, Valais)

Reposes en l'extrem
cementiri, damunt la roca fosca,
amb l'heura muntanyana, que no tem

el gebre del febrer. Tens una creu ben tosca,
de fossar de pastors i camperols,
i cenyeix el teu clos una pedra corcada
com les arques de núvia. Neus i sols
han fet grisa la creu, amb color de boirada.
Però en la teva tomba hi ha una mica d'urc:
un escut cisellat, una mica de faula
de l'Àustria antiga, coronant el burg
solitari i extrem de la teva paraula.

Ací reposa el front que s'inclinà sovint
al silenci i a l'ombra;
i quan el vent dels Alps la neu escombra
damunt l'herbeta morta, els camperols, venint
de les vinyes, on tenen els ceps forma de lira,
no saben que s'amaga sota la creu el blau
i la por dels teus ulls d'infant, i que sospira
l'heura sobre el teu cor que ignorava la pau.

A LA MEVA FILLA MARIA QUAN TENIA UN ANY, EN TEMPS DE GUERRA

Se'ns acosten al ràfec les branques de l'avet
i, lluny, quin so pregon fa estremir la finestra?
És trista la muntanya al cor del fred,
i és trista aquesta olor de la pobra minestra.

Com la rel, com el fruit en la boira de l'hort,
damunt la sina clara vas nodrint-te, adormida,
i s'assembla al silenci de la mort
aquest tebi silenci de la vida.

DE *COM UN NÚVOL LLEUGER*
Interpretacions de poesia xinesa
(1967)

TARDOR AL CAMP

Tu Fu (715-774)

No tinc gaires estudis. Com que em dura
l'amor als boscos i al florit pujol,
amb gorra de gairell, voldré que em colri, pura,
passant entre bambús, la llum del Sol.

I colliré les pinyes que l'oreig ha fet caure,
i a l'hivern duré ruscos al recés
on, dispersa, l'herbeta roja i saura
escampa una dolçor que dura sempre més.

ALIGA PINTADA

Tu Fu

De la seda ben blanca surten el vent, el gebre.
Mireu pintada l'àliga traçudament: el coll
dreçat, ella medita com caçarà una llebre,
i mira amb l'ull d'un bàrbar vingut de l'aiguamoll.

Aquests anells de seda i daurats semblaria
que els toqueu. I entraríeu sota aquest sostre blanc.
Oh prodigi, si l'àliga un ocell descobria
i a l'herbei fos un dard de plomes i de sang!

LA PLUJA NOCTURNA

Tu Fu

La bona pluja sap quan és bonic
que vingui. Ve a l'abril per la llavor amagada;
la fosca tria i un ventet amic,
i en silenci la terra deixa tota amarada.

Són negres sobre el camp els núvols en repòs.
L'única llum al riu, en una barca, brilla.
Demà veurem que tot, roig i humit, s'esparpilla
i Txengtú somriurà, ben coberta de flors.

NIT D'ESTIU

Tu Fu

Hi ha, fresca, a la cambra l'aroma dels bambús;
tot el pati envaí la lluna, estranya:
cauen gotes de rou com cristall. I, segurs,
surten estels, es mouen enllà de la muntanya.

Les cuques de llum passen, brillen al marge ombriu;
l'ocell d'aigua fa un crit al riu, vora l'espluga.
Tot du la guerra al món: no hi haurà fugitiu...
M'assec al llit i penso, i la nit és feixuga.

VIATGE CAP AL NORD

(fragment)

Tu Fu

Són llargs els senderons entre les flonges feixes,
però a penes es veuen fums de qui es cou menjar.
Ara i adés trobava soldats ferits; amb queixes
i sanglotant, la sang veien rajar.

Cap a Feng Hsiang he girat la mirada:
gonfanons i senyeres sobre el cel de ponent.
Pujo, de marge en marge, per la costa glaçada.
M'aturo als tolls i abeuro el cavall, lentament.

Veig les terres de P'in al fons de la vall verda
i el riu Txing al bell mig veig resplendir.
Fers, els tigres em barren el camí:
quan bramulen diríeu que el cingle fosc s'esquerda.

Acoten molt el cap els crisantems d'autumne;
dels carros d'altre temps la roca du senyal.
I em fan delit els núvols, drets com blava columna.
És plaent el paisatge, tan reclòs i tan alt.

Ací, d'atzerolers hi ha una espessa arbreria
i es mesclen amb l'alzina, el castanyer:
el fruit, com el cinabri, ben vermell es destria
o negreja com gotes de laca. I els pervé
nodriment de la pluja i la rosada:
amargs o dolços, tots solen fruitar.
Penso en la terra on brillen els presseguers, enllà,
i em burlo de la vida que duc, buida i cansada.

Des d'abruptes dreceres miro el temple de Fu:
cingle avall, ara es veu, ara s'amaga.
Ja el caminet m'arriba vora l'aigua que llu.
El meu servent encara és dins l'obaga.

Entre les grogues móres xiula l'òliba bruna.
Les rates camperoles al cau s'han esvaït.
Per un camp de batalla passem que és alta nit:
damunt els ossos blancs brilla, freda, la lluna.

A...

Li Po (702-763)

Quan era ací, la casa era florida;
ara que és lluny, només el llit desert.
Ai, cobrellit brodat! A la cambra, a l'eixida,
ja fa tres anys, s'escampa un perfum que no es perd.

L'aroma s'hi quedava, encara gerda,
però ella per sempre s'ha perdut.
La tardor arriba, trista; fulles el vent s'ha endut.
I, blanca, la rosada brilla a la molsa verda.

LA MULLER ABANDONADA

(fragment)

Li Po

En recordança meva conserva aquestes tres
orenetes de jade.
El dia de les noces van brillar-me al cabell.
Frega-les cada nit amb la màniga clara.
I no pleguis mai més el cobrellit
on em feies carícies; deixa que les aranyes
hi filin una xarxa de seda. Et vull pregar
que guardis el tros d'ambre
on jo posava el cap a l'hora de la son.
Pensaràs en tots dos si somniaves.

Adéu, amic, senyor! Cap riu no sol trobar
mai més la deu llunyana;
ni cap rosa veureu
tornar a la seva branca.

ALS MEUS DOS FILLS, QUE SÓN LLUNY, AL LU ORIENTAL

Li Po

A llevant d'allà on bec, a casa, amb els companys,
hi creix un presseguer. Sovint l'acaricia
una grisor de boira. El vaig plantar un bon dia
jo mateix. No l'he vist fa gairebé tres anys.

Segur que a la finestra el seu brancatge brilla,
però a casa no torno, ni en començo el camí.
Ping-iang es diu la meva dolça filla:
cull les flors i una mica les branques fa cruixir.

Les cull, i cap a mi no les allarga:
li van caient les llàgrimes com pluja del temps clar.
El noi es diu Pai-txin, més jove que ella,
però potser a l'espatlla ja li deu arribar.
Sota l'arbre es passegen tots dos sols, i no tenen
qui els posi la mà al front, qui els sàpiga estimar.

QUEIXA PRIMAVERAL

Li Po

Muntat en cavall blanc, amb la sella daurada,
se n'anà el meu marit cap al mar, a llevant.
Dormo entre el vent d'abril, sota seda brodada
i amb cortines lleugeres al voltant.

Per la finestra baixa, cap a la llum somorta
de la llàntia ha mirat la Lluna, fent camí.
Unes flors errabundes han traspassat la porta
i, veient-me tan sola, com s'han rigut de mi!

EL MAGRANER DE LA FINESTRA EST DE LA VEINA

Li Po

La casa de la Dama de Lu té un magraner
dessota la finestra: tothom se'n meravella.
Cap branca de corall mai no tingué,
mirant-se en l'aigua verda, una claror tan bella.
El seu perfum escampa el vent lleuger
i els ocells més bonics hi van quan mor el dia.

La branca de llevant voldria ser
que, bressant-se, el vestit de seda acaricia.
Ni que ella no em collís, jo no m'enutjaré:
mirant la porta d'or, el meu cap alçaria.

CANT DE TXUN-KŬ

(fragment)

Li Ho (791-817)

Fort és el cant del riu.
Als vessants de l'autumne llu l'espiga.
Imita un cant de noia l'oriol fugitiu,
és blanca la cascada com una seda antiga,
i l'escuma brillava d'ulls rient.
Els cingles, amb cent coves, semblen a punt de caure.
Hi ha bambús espessos on la roca ja es daura;
vora la font, l'ocell esvelt gemega al vent.

L'heura freda entrelliga, vermelles, les frontisses:
als cortinatges amb dragons pintats
els mals esperits tenen cambres amagadisses.
Pels verds finestrons passen saules agosarats.
Usaren ducs d'antany aquest llençols de delicada flaire.
Pols de les qui cantaven jeu en trespols corcats;
deixà la dansarina els faldellins plegats,
com un núvol lleuger que se'n du l'aire.

CANT DE LA PUNTA DEL DARD

Li Ho

El dard es mesclà amb negra cendra, amb pols bruna
[d'ossos, amb vermelloses taques humides,
i freda és l'antiga sang que ara sembla flors tendres.
La blanca ploma del mànec s'ha corromput en la pluja:
com l'ullal d'algun llop, només la punta del dard ara
[queda.

Errabund, jo anava pel pla i els dos cavalls em seguien,
a llevant de l'indret on s'aturen els viatgers, entre feixes
[d'arròs pedregoses, pels turons plens d'herbatges.
Era feréstec el vent, curt el dia, hi havia poques estrelles:
com negres banderes, en el cel de la nit penjaven els
[núvols.
A l'esquerra esperits famolencs, i prims esperits a la dreta
[cridaven.
Una ampolla de vi vaig vessar, i els oferia rostida una
[ovella.
Els insectes callaven, es planyien els ànecs feréstecs,
[lluïen els joncs vermellosos;
els focs follets un gran vent escombrava, acomiadant
[aquell hoste.

Ja fa molt temps que estrenyia la punta ferrissa del dard,
[els ulls plens de llàgrimes.
Aquesta punta trencada, que fou vermella altre temps,
[va enfonsar-se en la carn d'algun home.
A un poble del Sud, a llevant de la vila, un noi que anava
[a cavall
m'oferí bambús tendres i em demanà aquesta punta
[rompuda.

VIATGE ENTRE RUYNES

Li Ho

Torna el Sol, i la serra de ponent és més clara;
llunyà, pregon, s'enlaira el cel blau de la nit.
On comença el passat i el present? Qui els separa?
Milers i milers d'anys la ventada ha marcit.

Els arenys de la mar s'han tornat roca eixuta
i encara fa bombolles el peix al pont malmès.
Vagarejant, el Temps ha fet la llarga ruta
i, dels pilars de bronze, anys ha, no en queda res.

COMIAT EN TEMPS DE TARDOR

Li Ho

Al brancatge dels plàtans, el vent el cor m'estrenyia.
Fa poca llum la llanterna i, enfredorits, els grills canten:
[sembla el cruixir de la seda.
¿Com podria mirar-me la verda fulla del bambú si no en
[treia
de primer els verms que pels forats la consumen?
Abandonats tinc els versos: cal que em desvetlli el coratge.
¿Quins esperits olorosos compartiran la meva recança,
[aquest dies freds de la pluja?
A la tardor, damunt de les tombes, els morts canten poe-
[mes de Pao.
Passats mil anys al terròs, l'odiosa sang es fa verda.

LES DOTZE LLUNES

(fragments)

Li Ho

Primera lluna

Pujo els graons de la torre a rebre el bon temps. Una altra
[primavera ens arriba.
Són d'un groc fosc les poncelles del salze i al palau va lent
[el rellotge.
Hi ha anelles de boira jugant, estirant-se a les feixes.
En aquest verd fredolic, un vent fosc ajup les espigues.

A l'alba, mentre ella dorm al llit ben brodat, és freda la
[seva pell d'ambre.

Té talment un secret al rostre, com moll de rosada, girat
[al crepuscle del dia.
A l'ample camí, encara no poden collir-se les tofes del
[salze.
Nuades, les fulles dels gladiols no trigaran a marcir-se.

Segona lluna

Beu vi vora el riu on collies les móres,
on creix la vidalba i les orquídies somriuen.
Els gladiols, com encreuades espases, l'aire perfumen.
Les orenetes, amb un cant seguit, del bon temps que
[embriaga es lamenten.
Verdes taques veureu a les boiroses cortines de l'herba.
Ella, amb tannara ben alta i una cua daurada d'ocell,
[enyora el capvespre i els núvols:
als graons ventejats dansa amb faldilles de perla.
Des del pont ens fa adéu i canta: «El riu ja s'allunya».
Als convidats que bevien se'ls glaça el cor. Cap al Sud la
[muntanya és ben morta.

Tercera lluna

Ve el vent de llevant; la primavera els ulls ara ens omple.
A la ciutat de les flors, a l'ombra, es planyen els salzes.
A l'estatge més clos del palau amb els bambús el vent juga.
Verdes, les noves faldilles de dansa són clares com l'aigua.
El vent fort remou l'herba, milles i milles.

Una boira calenta cap a la terra du els núvols.
Les esclaves que han seguit els guerrers, desmenjades es
[pinten les celles.
Onejant, les brodades banderes vermelles són foc a la vila.
Les aromes del riu tortuós mai no tornen.
Ja es marceix la flor del perer. Al jardí del Rei ve l'au-
[tumne.

Quarta lluna

Freds al capvespre i a l'alba els arbres veuríeu.
En pregoneses de verd, cent muntanyes es drecen amb
[núvols.
Entre els mals esperits cau la pluja, una mica olorosa.
Moltes fulles i flors en les reixes corbades del parc ara
[brillen.
A les pedres dels estanyols, l'aigua lenta fa verdes onades.
Tan fort és l'estiu, que si cauen les flors no les sobta.
Flors vermelles, marcides per terra, ara lluen a l'ombra
[dels arbres.

Cinquena lluna

Guarneix jade gravat el dintell, damunt la cortina.
Vels de glassa lleugera veureu a la porta.
Com el plom ben polit, l'aigua del pou ara brilla.
Han guarnit els ventalls amb pintures d'ànecs feréstecs.
Al palau, dins les fresques estances, dansen faldilles ne-
[vades.
Les dolces rosades el cel blau esbandien.
Es veuen al vent tremolar les vestes de seda.
El blat preciós, quina aroma ara escampa!

Setena lluna

Vora la Via Làctia els estels es refreden:
les gotes de rou són, al plat, ben rodones.
Dels branquillons, al bell cim, surten flors delicades,
i al jardí desolat es plany l'herba, marcint-se.
Tot el cel de la nit és fet amb lloses de jade.
A l'estany són les fulles de lotus com verdes monedes.

Massa fina és la seda del faldellí de la dansa —pensa ella,
[dolent-se'n.

Sent fredor en el seu llit de bambús, que amb flors es
[guarnia.
El vent del matí, que de pressa fuig i s'allunya!
Al cel de la nit la Gran Óssa brilla i s'encorba.

VEIENT TX'ANG-AN A LA PRIMAVERA

Lu Lun (s. VIII)

Bufa el vent de llevant a la muntanya verda i emplujada.
Jo veig mil cases verdes, somniant.
Quan seré a casa meva i podré fer-hi estada?
Al riu la primavera vingué. Quants tornaran?

Hi ha núvols arrissats sobre els rius i la terra.
En palaus i castells la posta es va esvaint.
Qui l'escrivent recorda en temps de guerra?
M'estic, capgrís i sol, al Coll de Tx'in.

EL DOL INACABABLE

Po Txiu-i (s. VIII)

Mentre ella es pintava les celles, del color de les papallo-
[nes nocturnes, la mort la prengué entre els corsers;
les agulles del seu cabell s'escamparen per terra, ningú no
[gosava collir-les:
plomes de martinet, ocells d'or i pintes de jade.
L'Emperador va tapar-se la cara amb les mans: portar-li
[ajut no podia.
A la fi es va girar cap a ella, amb sang mesclades les
[llàgrimes.

Groga pols s'escampava a l'espai, el vent feia un xiscle;
per ponts tortuosos, enllà dels avencs, van arribar al Coll
[del Glavi.
Omei, la sagrada muntanya, pocs vianants petjarien.
Que eren tristes, al sol apagat, les banderes!
A la terra de Xu els rius són verds i les serres són blaves...

UNA FLOR?

Po Txiu-i

Sembla una flor, però no és una flor;
ni que sembli boirina, no és boirina.
Arriba a mitjanit,
fuig amb la llum del dia.
Ve com un somni del temps clar,
que ha de durar una mica,
i se'n va com el núvol del matí,
fos en la llunyania.

CANÇÓ DE PALAU

Po Txiu-i

Té el mocador de seda humit del plor
i no li vénen somnis. Al fons de la nit pura,
ve del palau un so
de cançons i de música. És jove i de figura
bonica encara, però l'oblidà
l'amor del Rei abans que fos marcida.

Al braser, que té forma de joncar,
decantada, es recolza fins a l'alba florida.

CANT DE NEU PER A WU, QUE TORNA A LA SEVA TERRA

Ts'en Ts'an (s. VIII)

Va la Terra escombrant la ventada del Nord i es tren-
[quen, blanques, les herbes.
D'ençà de la lluna vuitena, ara neva on el Sol ha brillat
[sobre els bàrbars:
talment si, una nit, el vent del bon temps, tot de sobte,
deixés blanques de flor milers i milers de pereres.
Per les cortines de perles entra la neu, i les tendes de
[seda són molles,
la pell de guineu ja no escalfa i prim el sedós abrigall
[semblaria.
Els guerrers ja no tenen coratge per a corbar l'arc de
[banya
i la cuirassa que du el General és ben freda.
Lluny, fins arran d'horitzó, els ermots són colgats de tant
[gebre;
fins a deu mil passes d'ací hi ha núvols ombrívols.
I nosaltres bevem el vi del teu comiat a la tenda
mentre sona la cítara i els violins, i la flauta dels bàrbars.

Al campament, davant mateix del portal, ara es veu caure
[la neu del vespre, abundosa;
i, encarcarades de gel, el vent ja no mou les banderes.
Cap a Lun T'ai, fins a la porta que dóna a Llevant t'a-
[companyo.
És ben blanc el camí que, lluny, a les Serres Celestes
[s'enfila.

En un revolt del camí ja del tot t'esvaïes:
i miro, en la llisor de la neu, on deixà el teu cavall les
[petjades.

FI DE LA PRIMAVERA

Lu Iu

En tornar del servei, el cabell em griseja
i és tan alt el meu fill que em passa tot el front.
Si tinc vista i salut, vell i tot, no em fa enveja
ningú. Per te i arròs us donaria el món.

D'estudis he fugit: només el nom sé escriure,
i si vénen els hostes no em sé posar el vestit.
Tot és en pau. L'abril es mor amb un somriure;
m'arriben alenades d'un lligabosc florit.

AUTOBIOGRAFIA

Lu Iu

Tinc un hort nou, d'unes dues mujades,
tres casetes de palla, que el temps ha malmenat.
I més salut, d'ençà de les males jornades.
Les nits són fresques, clares, a l'octubre daurat.

M'embriaga el vi lleu, però abans m'aclaria:
la meitat de les pàgines té el llibre, ja malmès.
I, al meu cor solitari, jo li dic, més d'un dia:
només has d'entristir-te quan ja no hi valgui res.

AMOR AMAGADA

L'últim Emperador dels T'ang del Sud (937-978)

Al clar de lluna brillen les flors, en la boirina.
Ara és l'hora tranquilla i l'aniré a trobar.
Baixo els graons, que fan olor de tarongina:
els borseguins, brodats amb or, duc a la mà.

Vora la galeria del Sud m'espera. Allí,
ben a prop d'ell, tremolo com una fulla d'àlber.
No faig gaire sovint aquell camí
i la seva tendresa és fins a l'alba.

IMITANT «LLUM DE PRIMAVERA» DE TXANG TZU-IÉ

Su Tung-Po (1036-1101)

Ja a casa tornat, jubilat del servei que prestaves,
t'has tret del damunt de l'espatlla les coses feixugues.
El que abans posseïres, gairebé tot ja va malmenar-se.
I et queda només la teva refinada alegria.

Abans demanaves vacances per anar a menjar créixens.
No fa gaire, un poema escrivies lloant l'estimada.
No reses, però sempre estàs sa i amb bon aire
car vas néixer robust i el destí et preparà llarga vida.
Que els teus escrits el món no veiés procuraves,
però a penes podria amagar-se la fama que et donen els [versos.
Omples el vas i a les galtes et surt una rosa;
esculpint-lo, treballes el vers i li ve una perfecta harmonia.

Com que has volgut, talment una closca de cargol, una
[casa menuda,
tens clar l'esperit i res el teu cor no engavanya.

A desgrat dels teus anys, la vista et brilla, segura:
i fas lletres petites com el cap d'una mosca.
Oh, prou haurà de venir-te un somriure
pensant que has passat sense dany tanta mena de canvis.
Pel que fa a mi, també estic en calma,
tant si m'és avinent com hostil la fortuna.
Els dies compto amb els dits, i ara penso
que aquest vent de llevant ja no podrà durar gaire.
Ja gairebé amb el seu cant el cucut la primavera rebutja.

SEIENT, DE NIT, AMB EL MEU NEBOT, QUE VE DE TERRES LLUNYANES

Su Tung-Po

Tinc malmès l'esperit i la cara arrugada:
si em coneixes serà pel deix, que no he perdut.
La nostra casa on és? Tota la nit, pensant-hi, hi feia estada.
A la meva vellesa, ja sé per què has vingut.

M'assec, callat, sense esma, tement els forasters.
Després pregunto pels amics i ploro
sabent que la meitat són lluny per sempre més.

I se'm fonia el somni. Veig que ha parat la pluja.
Mig embriac encara, ja no em moc.
I miro, amb un somriure, un ratolí que puja,
famolenc, al prestatge del llum, a poc a poc.

CERCANT LA PRIMAVERA, ENLLÀ DE LA CIUTAT

Su Tung-Po

A la teulada els ocells amargament es planyen a l'home.
Tot d'una hi ha onades al toll glaçat, davant de la casa:
em faig vell i cada dia més em fatigo
d'embriagar-me amb aquelles que duen faldilles vermelles.
Deixant el llit de malalt en va em sorprenia
que blanc se m'hagi tornat el cabell, tot de sobte.
Reposo al meu jaç, i el so del corn i el timbal m'arribava:
he dit, doncs, als sèrvents que em preparin el capell i la
[vesta.
He seguit els tombs del balcó, he arribat sota l'heura
i, deixant aquell fred terrible que abans m'estrenyia,
he trobat... ah, quin abril infinit a la plana salvatge!

QUAN VAN TORNAR LES ORENETES

Hsin Txi-txi (1140-1207)

Fa un any, quan van tornar les orenetes,
a la cambra brodada van fer niu. Del jardí
treien fang i deixaven pols a l'arpa i als llibres
que solies llegir.

Prou han tornat enguany, però ningú no escolta
la conversa que fan.
No hi és la qui al portal el paravent plegava;
i en el capvespre d'ambre la pluja cau, brillant.

DONA AMB UN MIRALL

Txan So-su (1428-1473)

Immòbil, s'està, dreta; la Lluna ja declina
i ella es mira al mirall.
Sembla un marisc llarguíssim, cobert d'alga marina:
el seu cabell l'abriga com negre degotall.

Tomba el cap i somriu. Mira una branca
de cirerer florit que mou el vent:
cauen bocins de flor; la neu rosada i blanca
girava al grat de l'aire, lentament.

EL PRESSEGUER FLORIA

Nalan Hsin-teh (1655-1685)

Ha refrescat el temps. El cor el vi m'enuja
talment una metzina. I a la finestra bat
aquesta nit la pluja.
L'aroma, massa lleu, com deixeble atardat,
més dolç el pensament de la tardor m'atansa.
Dic al meu cor: «Alegra't! Oblida l'enyorança».
I al vestit blau el plor m'ha relliscat.

Penso en l'enamorada, i vi ja no voldria.
Indiferent m'estava, solitari, al meu llit.
Penso: en dir-nos l'adéu el presseguer floria
i movia rulls tendres el meu salze ajupit.

LA FLAUTA PERDUDA

Txang U-txien (1879-?)

Van els ànecs feréstecs, en llarg i negre vol,
cel enllà. Vèiem nius deserts en el brancatge.
L'hivern, feixuc i trist,
ja sembla que ha arribat a la muntanya.

Molt a prop de la font
trobo la teva flauta,
que vas perdre a l'estiu. L'herbei espès,
per més que la cerquéssim, l'amagava.
Ara l'herbei és mort
i a la claror del sol brilla la flauta.

He pensat en el nostre amor que, tant de temps,
de temença es colgava.

MESCLA

Anònim

Dos cors, sense paraules, s'estimen en secret.
Ella cus vora el llum; al bell clar de la lluna ell caminava.
Sap que ella vetlla encara, i davant els graons s'està, quiet:
i el dring de les tisores escolta en la nit blava.

NIT DE NEU

Sun Txin-san (s. XX)

No em plau gens la cacera (no ho digueu),
però, no sé per què, m'abelliria
aquesta nit d'encalçar la guineu.

En una nit així, de gran neu, ens venia
una dolcesa oint el trepig dels cavalls.
I no lluny dels meus ulls, en secret, s'esmunyia,
com al llac la gavina que espiava el peix d'or,
un floc de neu sotjant la inquietud del cor.

LA LLANTIA

Feng Fei-ming (s. XX)

Alta nit, a les hores de l'estudi,
deixant de banda el *Tao Teh Txing*, talment
sembla que tot es mudi:
són lluny malastrugança, atzar, penediment,
que a la cambra venien, tots alhora.
És massa estrany. No és com collir una flor
fent un somriure. A fora,
a l'estanyol, un peix he vist lluir
i el gat no l'encalçava.
I recordo, una nit d'hivern, un ratolí
corrent per la catifa. I, com música blava
dels estels, el crit llarg del marxant
en la nit. Em venia, delitosa, una deixa
dels meus dies d'infant,
aquell vers: «És el peix flor d'aigua». I la mateixa
llàntia, amb la seva llum, sembla haver escrit
un poema amb tornada
de massa solitud per llegir-lo. «Inspirada,
et respecto», li feia jo, rient. I m'ha dit
la llàntia que escoltés els soldats de la nit.

DE *A FLOR D'OBLIT*

(1968)

1918

28 NOVEMBRE

He assistit, al Masnou, a l'enterrament de na Teresina, dita «Taleca», cosina del meu pare. Feia una tarda molt suau. Hem anat pujant fins al cim del poble, on hi ha l'església. Les grans campanes ressonaven com uns malls aeris en el front pur de la tarda. La gent sortia a les portes per contemplar la comitiva. Després, a l'estació. Posta lenta. Mar de color d'aigua amb anís, amb una bellugadissa de blau més fosc. Nuvolets flotants. Cel de foc, cel de color de plom, de color de llimona i de pera d'hivern. Les muntanyes eren rosades. Les vies brillaven al sol ponent.

5 DESEMBRE

Sóc a Cervera. Ens hem llevat a quarts de set i hem anat a l'estació. Matí fresc i puríssim. Vora l'estació hi ha un camp de blat jove, d'un verd metàl·lic, tot moll de rosada brillant. Les muntanyes llunyanes són d'un blau inefable. Ara tinc davant meu l'eixida d'una casa humil. Hi ha un petit pou voltat d'arbustos, d'un verd molt net. El sol d'hivern, sota el cel blavíssim, bat damunt la paret de pedra grisa i seca, sense ciment. Pengen a les finestres unes robes immòbils. Hi ha, a contracel, un arbre tot nu.

1919

9 NOVEMBRE

Dia clar de novembre, amb camps de magnes cols plenes de rosada, lluint en belles franges de vellut verd-rosa el sol del matí. He caçat tot el dia al Vallès, dins els grans boscos. He collit rovellons amagats en la molsa humida i he llevat, ai, la vida a un conill tendre. Un vi picant —vi de l'any— m'ha refrescat la boca sota els pins i vora el foc, on la carn de porc regalimava i cruixia.

En ser de nit, en un revolt de la carretera, he vist, súbita, recolzant la barba en la baixa carena, la gran cara groga de la Lluna. Un lleu somriure, una mica amarg, contreia aquell rostre de masovera fantàstica. Hi havia un cel net i unes estrelles molt clares en una madura calma de tardor. Després el poble i als carrers del poble la lluna freda, i dibuixos d'ombra en grans masses, tallades netament.

18 NOVEMBRE

Malgrat el vent, que turmentava els eucaliptus de l'estació, hem anat via enllà, fins a trobar el camí de la platja. Jo, una mica malalt, m'arraulia en un ample abric verd. El camí travessa uns camps de garrofers i oliveres; més enllà hi ha vastos aiguamolls amb joncars i vegetació aquàtica. Un rierol de color verd fosc s'arrissava al vent i formava onades bellugadisses com una petita mar. Però la mar de debò s'agitava més enllà, grisa i blanca! La platja és molt blana i la sorra de Comarruga té una extraordinària finor. Uns núvols allargassats, com uns esqueixos de túnica, omplien el cel d'hivern.

A cada buf del vent s'alçaven ran de la sorra unes glopades de polsim, com flames tènues i groguisses. Caminàvem ran de les ones i el peu se'ns enfonsava en la flonjor, voltat d'innúmeres petxines. Mai no havia vist tantes petxines i m'acotava sovint a collir-ne. N'hi havia de color ocre clar, amb franges d'ocre més intenses. D'altres amb vagues onades d'un gris de plom, difuminant-se. I n'hi havia també de polides, blanques i fines com les conquilles d'algun hidràulic monument versallesc.

20 DESEMBRE

Són suaus aquests migdies, com la flor de l'hivern. Hi ha un benestar al cos, una puresa refrescant i tèbia alhora, una claror benigna, una aroma inconfusible del temps: un perfum hivernal de dia alegre, amb el sol ja filtrat dels sucres i les fruites tardorals, net, dolç, que regalima una joia puríssima. No té les sorpreses primaverals ni el triomf violent de l'estiu. És una culminació serena, com un tast d'immortalitat.

Els arbres encara serven alguna fulla en la xarxa de les branques. Heus ací aquesta: és morta i penja com un fruit. I aquella més alta, d'un verd que va marcintse. I l'altra, que s'encén a contraclaror, viva i purpúria, damunt el carrer net: una fulla amb venes ben visibles en la llum, fent com el teixit d'una carta hidrogràfica.

Al fons del carrer, unes muntanyes blaves, i el cel pur, i uns nuvolets allargassats o rodons, vagues i translúcids, sense forma concreta. La voravia és polida. Les llambordes són tan pures com el cel. M'inunda la dolçor en aquesta Ciutat on brunz la subterrània lluita. Com és bell aquell tramvia d'or, amb blanc i blau a la proa, que ara torna a l'ombra, tot inundat d'un súbit assolellament!

1920

7 GENER

Sóc a Olot. Al matí he passejat llargament en la neu. He pres el camí de Sant Francesc, muntanyola que fou un volcà: al cim, vora el cràter, hi ha una ermita. He passat davant del cementeri i he mirat pel finestronet de la porta. L'avingula central és cenyida d'arbustos ben retallats, d'una verdor fosca: a la part alta blanqueja la neu. Els xiprers duien enflocaments generosos. Els desmais inclinaven una blancor trencadissa.

Ara sí que la ciutat sembla nòrdica. No hi ha gaire gruix de neu, i són bells els dibuixos de les teulades. Al fons les muntanyes, alguna amb múltiples feixes, que subratlla la neu. He vist un paller darrera una masia, tot florit de blancor, com amb flors arraïmades. Entre la neu, la palla era ben bé d'or, i semblava tèbia: mai com avui la palla m'havia semblat un or indubitable. He arribat al cim, trepitjant la flonjor freda. Damunt Olot flota una boira lletosa i les valls de l'altre vessant són magnífiques. A mig aire de les muntanyes, esfumant els nòrdics agrupaments de faigs, flota també una llenca de boira, però més tènue i blava. S'ha asserenat. A primera hora de la tarda he passejat i m'he assegut vora el riu, en el sol tebi. La neu es fon i sembla més pura. Les soques dels plàtans tenen franges mullades, d'un verd lluent d'aquarella. Passen pel pont carretes amb llenya, tirades per bous amb ritme arcaic, majestuós.

8 GENER

El trenet passa entre roques volcàniques, emblanquinades de neu. Després, en l'alliberament de la ruta, apareixen les aspres muntanyes al lluny, i els camps

vermells o verds, amb grans florides blanques; hi ha una parella de bous i unes rengleres de munts de fems i de fang, nevades només d'una banda. Heus ací Les Preses, poblet policrom, davant d'uns boscos obscurs. És llargarut i de cases irregulars, amb arcades rodones, galeries breus, teulades de color de volcà i d'òxid, arrenglerades en una estranya harmonia. Finestres amb marc blau fosc, parets ocre, grises, de color de terra, grogues, de color de rovell i de ferro. I els pallers al davant, solemnes, i, encara, una línia de roba estesa, cada peça d'un to diferent. En conjunt, però, no és una policromia alegre: l'harmonia fosqueja, tret dels indrets on la neu encara no és fosa.

28 JULIOL

Quin dia, avui! El temporal ha netejat l'atmosfera i ha deixat una temperatura excel·lent. Al matí gairebé la fresca era excessiva. Les muntanyes són netes, les fulles lluen al sol amb meravellosa gerdor. Aquesta tarda el mar tenia un to glauc agrisat; ran d'horitzó el cel era plomís, però més amunt es tornava rosa i blau-perla. Al Masnou, com gairebé cada dia, he vist un bell bergantí, solemne i fi en la llum suavíssima. Tot pujant al poble, el paisatge era, com mai, equilibrat i pur. A ponent, damunt les fosques carenes, brillava un to rogenc viu, i tot el cel era pàl·lid, esblaimat, d'una transparència exquisida. Al cercle de muntanyes que abriguen el poble, la penombra era verda i blava. Els pins, retallant-se sobre el cel, es veien amb precisió absoluta. La Lluna, després! Clara i polida, jugava damunt la mar, feia delicades ombres pel camí, brillava al bosc i a les vinyes.

1921

2 ABRIL

He arribat cap al tard. El verd dels garrofers contrastava amb el blau fosc de les muntanyes en la llum ja molt tènue. Hi havia indrets amb blat tendre i arbres florits. El mar, al fons, era gris sota el cel núvol. Als turonets que hi ha abans d'arribar al poble, les vinyes tot just comencen a brotar. En entrar a la riera (a banda i banda hi havia un verd jove d'ametllers), hem sentit les granotes, la cantadissa familiar, grotesca i tendra que anuncia l'estiu. Ran dels murs, on s'aboquen gessamins sense flor, se sent, vagament, una olor de primavera.

Hem entrat a casa. Hem vist l'hort i el jardí. L'eucaliptus és gairebé enorme en la seva ardida jovenesa. Els tarongers són tots plens de fruita. L'aigua canta familiarment. Però tot m'ha commòs amb melangia amarga. Tot això —aquests perfums, aquests arbres, aquest so de l'aigua i de la nit— té una mena de secreta amarguesa, de desolada dolçor.

14 MAIG

En deixondir-me he sentit cantar un rossinyol. S'ha esvaït el meu lleuger malestar de convalescent i he baixat al jardí. M'he desdejunat sota les garlandes de roses. El gos em feia companyia, amb l'expressió seriosa i el pèl lluent. Ara sóc a la font de Serbiol. L'aigua —amb extraordinària abundor— em llisca a ran dels peus, brilla al sol mig apagat, brollada de les roques sota una gran estepa florida.

Mai com enguany no havia vist tan florida la muntanya. Té tota la policromia d'un jardí. Hi abunden les flors d'estepa (n'hi ha de blanques i de morades) for-

mant grandiosos pradells. Hi ha també l'hisop morat, l'argelaga groga. Els torrents duen molta aigua, que sona joiosament. Dins les bardisses, d'un verd frescal i espès, el rossinyol canta. De tant en tant se sent el flauteig apagat i monòton de la puput. Tot d'una, entre els pins, ha passat una tórtora elegantíssima.

1922

10 SETEMBRE

Quan érem a l'hort, entre aquelles pereres molles de pluja, ha esclatat damunt nostre el so de les campanes. Brandaven planyívolament per Fifí, morta aquesta matinada. Les noies han dit: «Aquestes campanes, quina angúnia!» Algú ha proposat que anéssim a comprar una corona. Plovia. Tot el cel era cobert de núvols baixos, grisos. Feia aquella plugeta fina i persistent de certs dies de novembre; aquell temps humit i melangiós que és el que escau quan s'ha mort una persona estimada.

Joana duia un vestit de color de maduixa, mitges i calçat blanc, i gavardina. Ella i Tecla s'aixoplugaven sota un mateix paraigua. Hem emprès el camí, entre les vinyes. Els ceps, immòbils, mostraven, entre els pàmpols nets i envernissats, els raïms brunyits, magnífics. Passàvem dins un paisatge dolç, una terra grisa o d'un roig clar, uns verds pàl·lids que s'ajupien sota cortinatges grisos. Els garrofers s'alçaven com tendes rodones, amb les branques ran de terra. Al fons el mar era una grisor més; els boscos, sense relleu, eren esfumats, litogràfics. I aquella pluja fina, batent sobre els paraigües, sobre els pàmpols, sobre la terra, dolçament...

Parlàvem de Fifí, de la mort, d'unes amigues mortes al llindar de l'adolescència. Joana i Tecla dialoga-

ven melangiosament, amb compassió exquisida, amb reflexions tallades pel silenci. Era una sensació estranya i suavíssima: la vida fresca, delicada, acostant-se a la mort, esguardant-la amb ulls tristos i dolços, dins una onada grisa, però suau, de misteri.

Sempre pel camí de les vinyes hem arribat a la casa del jardiner. És una casa molt segle XIX, amb les fines corbes d'unes palmeres davant la façana. Hi ha flors a banda i banda del camí. Hi ha camps de nards, tenderols verds d'englantines, rosers; al lluny hem vist un espai de flors ben morades.

1923

7 MAIG

He estat malalt. Després d'un hivern gris i, a moments, molt amarg, he emmalaltit a la primavera. Recordo amb delícia —ara que sóc un convalescent, davant la costa verda i alegre— una sensació de malalt que travessà d'estranya llum aquells instants tèrbols, indecisos, que brollen del somni. Recordo la deliciosa sensació dels falciots xisclant, un bell matí, omplint amb llurs crits primaverals la meva cambra fosca. Potser la veu de la més dolça primavera, rediviva un instant, em travessà la ment, em travessà el cos feble en aquells moments morbosos, lúcids, inefables.

Pel setembre, els primers dies d'or, quan la felicitat era vora meu com una gran rosa tímida, qui hauria previst, al lluny, un dia de Tots Sants tan trist, tan moll de melangia acerba, un dia d'aquells en què la vida sembla

una història sense sentit,
contada per un idiota...?

El record del febrer va lligat a uns matins rosa-perla davant un port de la Costa Brava: un bergantí de color de rosa, no gens plàstic, silenciós, passant darrera el braç gris del port. I també recordo unes platges immenses, assolellades; i uns vaixells blancs, uns grans munts de suro roig, unes muntanyes baixes tancant, al fons, amb llur verdor flonja, velada de calitja, el port de Palamós, com un llac en calma.

1924

17 GENER

M'he desvetllat a la matinada i m'he posat a construir versos en la tenebra, amb el cervell estranyament despert. Eren una evocació de les roses d'abril, podrides ara, desfetes en pols, perdudes en el vent de la terra. Començaven així:

Digueu-me: on són tantes roses? On són?
Feien garlanda als arbres d'abril, arran de fulles.
Ara és l'hivern. I les fines despulles
deuen rodar pel món...

21 JUNY

La silueta del Montseny, vista des del collet de casa, és solemne, però a mesura d'home. No aclapara pas, com els grans cims. Les bagues la vesteixen fins arran de carena, amb ondulacions i unides flonjors com de molsa. Les terreres o rossoles que s'hi veuen entremig són d'un to d'espígol molt pur. La carena és nua, amb qualitat de llom de camell; o bé la decoren taques d'herba que, a sol ponent, són delicioses.

23 JUNY

El cap al tard és ací una hora exquisida. Però, com observa en Bofill i Ferro, ha d'ésser quan la claror és, certament, atenuada, però no pas melangiosa. Hi sol haver aleshores una calitja lleu i blava, que esfuma delicadament les llunyanies. Del fons d'un bosc arriba un cant de rossinyol. Una gran lluna rodona penja, com un òpal translúcid, sobre el paisatge. I, entremig de castanyers tendres, el Montseny té un blau de paradís.

25 JUNY

Sóc a un collet planer i ple de falgueres, mirant pondre's el sol. Té un color de ferro eixint de la farga, en el cel serè. Una gran extensió rogenca corona les muntanyes d'un blau gris, lleument velat de boira. Més amunt, en el cel glauc, finíssims, hi ha uns cirrus molt prims i horitzontals, amb aigües lluents com les del nacre: diríeu una delicada cella sobre l'ull encès. Però el sol no sembla ja l'astre universal, que presideix la vida i marca el pas de l'any, sinó una gran flor ígnia, un simple ornament.

3 JULIOL

Hem anat fins al peu de les Roques de Bona Vista. Es domina tota la línia del Pirineu: el Puigmal al mig, el Canigó a la dreta. Sota el cel —glauc i taronja pàl·lid— la muntanya semblava, retalladíssima, un vidre glaçat. Els castanyers florits traspuaven vora nostre un incendi delicat, que els comunicava com una vida fantàstica. Era un capvespre immòbil i pur.

5 JULIOL

Ahir, cap al camí del Pujolar, un segador cantava. Era al llarg pendís, on els castanyers «drapats de verda vesta», com diria Keats, vetllen el blat. La cançó s'allargava, melangiosa, amb aquella tristesa biològica dels àrabs («tonada del batre, cadència moresca»), però la lletra era exquisida. La tornada feia així:

Adéu clavell morenet!
Tant temps ha que jo et regava,
i ara no et regaré més
perquè ma vida s'acaba.

6 JULIOL

Hem passejat vora els mateixos quintans d'ahir, on també segaven. De lluny estant ja hem sentit la mateixa cançó: però avui la cantava una veu prima i fresca, una veu infantil. He tingut la sensació clara de la tradició popular. La melodia brolla d'uns llavis vells i moridors, i refloreix en una boca fresca. Uns arbres alegres, uns nuvolets efímers, un ocell perdut, poden modificar-ne lleument el matís, com el cel trasmudant, sobre el mar, el color de l'aigua.

10 JULIOL

He anat a Rosquelles, a la tarda. En Bofill i Mates està engrescat amb les seves plantacions. Vestit de blanc, cofat d'una pallola fina, lluint-li la vivacitat dels ulls darrera les ulleres, tenia l'aire d'un polític anglès, vegetant. Ha plantat gavarreres, boixos, pomeres, xiprers i un bell seguit de coníferes. Ens ho mostrava

líricament, minuciosament. Els cedres del Líban tenen unes blavors delicades, com si, en ple dia i tot, fossin molls de clar de lluna.

1 SETEMBRE

Hem anat al prat de Vilarmau. De primer, ens embolcallava la boira; després ha anat esvaint-se, mostrant els matisos de verdor més delicats que un pugui imaginar. Els rengles de pollancs vigilen el prat, vora l'aigua; a sota hi ha els vimeters, els freixes i les bardisses. Ran del camí s'alça un castanyer gairebé mil·lenari.

La boira, tornada densa i blanca com llet, es queda immòbil a les valls, inundant les muntanyes fins a mig aire. Així, els cims emergien com d'un mar blanc, i es formaven cales exquisides, amb una mena de rompents on, sota l'escuma vaga, s'alçaven vaporoses siluetes d'alzines i pollancs, com unes algues.

1939

24 ABRIL

¿Què ho fa que aquest paisatge de vinyes, pins mediterranis, tarongerars, cirerers florits, terra flonja i vermella, em comunica una estranya eufòria? S'hi mesclen records d'infantesa i de joventut, tristeses i delícies, la sensació d'un lligam amb els Antics, amb els besavis i els avis que reposen vora la pineda al turó de Sant Sebastià, en tombes florides de romanins i geranis, sota aquests núvols blancs i dolços... Avui he llegit el llibre de Croce *Poesia e non poesia*, que em regalà en Carner.

26 SETEMBRE

Ha plogut gairebé tot el dia. Feia llevant i els núvols baixos, densos, s'arrossegaven pel paisatge. Des de la finestra se sentia el brogir del barranc. A l'era, amarant-se voluptuosament de pluja, l'ànec i la seva consort passaven llargues hores immòbils. Quan a mitja tarda ha parat de ploure, sota els plàtans saltaven dues cueretes alegres, amb lliurea grisa, estilitzades miniatures entre els miralls de l'aigua. M'he carregat els nens a coll i he anat a veure el barranc: inundant les bardisses, saltava l'aigua tèrbola, i semblava que el seu impuls no havia de minvar mai més.

1944

7 SETEMBRE

L'Albert i jo ens hem llevat a les sis i hem anat a la barraca, per esperar les perdius «al primer cant». Feia un vent fred, i tot just apuntava l'alba. A poc a poc ha anat clarejant; els núvols, ràpids, enduts pel vent del mar, recollien les clarors primeres, eren plomes, bancs de gel, llacs de nacre i de rosa, escumes fines, rius tènues entre el blau... La tarda ha estat meravellosa, la millor de l'estiu: neta, amb ombres acusades i boscos flonjos i verds, i, cap al tard, uns enormes núvols a llevant, que reflectien la posta: primer de foc, de rosa després, i a la fi apagats, grisos. Hem plegat avellanes darrera el Mas i al serrató hem menjat uns raïms dolcíssims. L'estiu ja té un punt de melangia perquè comença a ser «història», i ja són record agredolç la barraca de les tórtores, les primeres pomes, la vidiella florida.

1945

5 AGOST

Ja fa prop d'un mes que som al camp. Al matí, quan obro la finestra, veig —al tancat que hi ha darrera el Mas— les petites constel·lacions de campànules blanques, alguns creuades per l'ombra dels presseguerets. Aquests dies de més calor —pels volts de Sant Jaume—, la molsa de la font era plena d'abelles, perquè no troben aigua al barranc. Cap al tard, des de l'era, el paisatge té uns matisos finíssims: les oliveres, a primer terme, són una randa lunar, exquisidament grisa; més enllà hi ha les muntanyes d'un morat pàl·lid, de color de lilà, i el rosa del cel és suavíssim.

24 SETEMBRE

Ahir vam anar a Mas Cabrers. Vam passejar lentament pel poble enrunat, solitari. Les figueres silvestres, els esbarzers i l'olivarda de flor groga es barregen amb el que fou marc de la intimitat humana. Ací un cup de vermelles rajoles, allà un bocí de cambra amb la paret pintada... En Joan ha trobat, en una entrada, un jou de fusta grisenca. Al pou llegendari hem vist, al bell mig de l'aigua vagament vermella, una llumeneta com un estel.

1947

27 SETEMBRE

Últim dia al Mas. Però ja som a la tardor, que aquests dies ha volgut mostrar-nos la seva faç rúfola, i avui ja torna a somriure. Ahir i abans-d'ahir feia fred (vam arribar a 7 graus a la matinada). Sota el cel gris volaven,

heràldics, els corbs, en el gran vent, com alegres del temps aspre. A moments, passaven a prop i, si feia una ullada de sol, veia clarament els seus becs d'un groc de rovell d'ou i les plomes tornassolades, d'un negre de seda. És inoblidable el rítmic cruixir de seda del seu vol: *tsas, tsas, tsas...* Fa una impressió de feréstega energia. Avui, mentre escric davant la finestra, encara sento el crit nasal dels corbs, però ja passen més enlaire. Fa un dia assolellat, amb nuvolets blancs, de llana, perduts en el blau, i a penes es mouen les fulles. El paisatge sembla encantat. La verda mirada de les olives, entre el fullatge lunar, promet bona collita; els codonys ja es dauren; persisteix la blancor d'herba florida entre els avellaners. Ara assaborim aquella melangia de la fi de l'estiueig que, com diu en Bofill i Ferro, «és una de les coses més exquisides de l'existència».

1960

11 GENER

Sóc a Ginebra. Vora el llac hem contemplat les nombroses gavines que voletejaven, xisclant, ran de l'aigua, els aneguets negres i un parell de cignes lents, majestuosos. Les gavines volen per tota la ciutat, es posen a les teulades, donen a Ginebra un curiós aire marítim. De vegades xisclen agrament; no sé si són elles o bé un altre ocell els que fan un xiulet apagat, allargassat, d'una sola nota melangiosa, semblant al so d'aquells xiulets que els nens molt petits compren a les fires foranes.

Les merles d'ací són excepcionalment grosses i ben nodrides. Avui, quan tornàvem del Museu, n'he observat un parell que picotejaven àvidament en el clot d'un arbre. M'ha semblat que ingerien bocins de glaç (avui hem vist llargues estalactites d'aigua glaçada a la plaça de Cornavin), però, en ser-hi més a prop, he vist que menjaven «borrallons» d'ordi que algú els havia tirat.

13 GENER

Neva des de primera hora de la tarda. A la nit, quan sortim del Palais, hi ha uns quatre dits de neu, i va caient pausada, solemne. Els borrallons ondulen, s'acosten al parabrisa, fugen tot d'una com petits insectes o fantàstics peixos. Els autos aparcats són petites muntanyes nevades.

20 GENER

Aquests darrers dies el Palais era voltat d'un món de grisor i de blancor: puresa, perla, silenci. Però avui s'ha desfet la boira enllà del Léman i, mentre dinava al restaurant de les N.U., he pogut contemplar les serralades del Mont-Blanc, amb grans zones nevades, i més a prop uns boscos foscos, gairebé negres. Es veia la ciutat entorn del llac; els cotxes lliscaven, lluny, com joguines.

En sortir, cantaven dues o tres mallerengues. Hi havia conciliàbuls de xiprers greus, monàstics, d'avets majestuosos i de joves bedolls sense fulles, però amb brancatge finíssim, afuat, amb els troncs blancs de vegades graciosament inclinats, que els daven un aire delicat, dolç, de noies tímides.

21 GENER

Ahir els primers símptomes vagament primaverals ja s'insinuaven en el cant de les mallerengues. Avui la temperatura encara ha pujat més: estem a sis o set graus *sobre* zero. Un empleat de la Carbide, Inc. ens ha dit: «*C'est le foehn. Demain il va pleuvoir*». Aquest matí, sota el tercer cedre de mà esquerra prop del Palais, he vist

damunt l'herba com un coixí de seda, com una cosa delicadament domèstica: era un paó adormit. El cap ben amagat sota l'ala, el ventre d'un blau bronzini, la llarga cua caiguda, immòbil, com una silenciosa lira, sota el brancatge protector del cedre, era una visió inesperada, poètica, mallarmeana. Cap al tard, al fons dels carrers es dreçaven els cims del Mont-Blanc, gairebé irreals, rosats de la clara posta.

25 GENER

Anem a veure com mengen els cignes, ànecs i gavines (i uns altres ocells negrosos, que potser són polles d'aigua) a l'illa de J. J. Rousseau. És una atractiva colla; mengen àvidament, però no he observat cap baralla, i he vist que, de vegades, les gavines s'enfilen al llom dels cignes. A la riba hi havia un pobre ànec mort. Abans havia vist una gavina amb l'ala trencada, nedant vora la *bergue*.

Les gavines es confonen amb la vida de Ginebra, i no pas solament pels voltants de la rada, sinó en tota la ciutat. Van a grans vols pels carrers, conviuen amb els coloms i les merles. Llur xiscle agre, que solem associar amb els viatges marítims i amb els ports i les platges, és ací un *leit-motiv* permanent, tant com la cridadissa, vulgar però alegre, dels pardals a les places parisenques.

30 GENER

Dia clar i benigne. A mitja tarda, des d'una galeria del Palais, contemplo amb Ortega Costa el llac i les munta-

nyes, tot submergit en una claror delicada, extasiada: els vells cedres a primer terme, l'aigua sedosa, els parcs i les cases als pujols de l'altra riba i, al fons, majestuós, però una mica fantasmal, el massís del Mont-Blanc. És tan bonic, que un diria que ho és *massa*. S'explica que Sant Bernat es tapés els ulls quan passava davant els llacs de Suïssa, tement que li fessin oblidar la beutat del Creador.

1 FEBRER

Bon temps. Al parc del Palais es passegen, lents, suaus i orgullosos els paons (tres mascles i sis femelles). Els galls tenen una pompositat delicada, d'estil Lluís XIV. Semblen conscients de la beutat d'aquelles plomes blaves, verdes, tornassolades, sedoses, i arrosseguen la cua amb una complaença de núvia. Picotegen l'herba i de tant en tant fan un breu escataineig. Donen al parc una qualitat solemne, estilitzada, pre-rafaelita.

12 SETEMBRE

Quin dia més pur! He vist sortir el sol pel coll que dóna al Mas de Borbó; l'ombra de la muntanya encara es projectava damunt les serres que hi ha darrera el Mas nostre. Totes les herbes brillen intensament en la gran mullena. Cert, és ben merescut el prestigi de la rosada. És l'encís de les pedres precioses íntimament mesclat amb la vida, la llum del mineral tornada fugaç com la vida mateixa, uns diamants esfèrics, llisquents, amb el melangiós atractiu de les coses efímeres.

1961

5 SETEMBRE

Al matí hi ha un cel net, amb algun d'aquells nuvolets blancs i lleugers que pinta Josep Obiols; però, en obrir la finestra, he contemplat, per primera vegada enguany, la llarga boira cotonosa a la carena, indicant la ratlla del riu i la frescor del setembre. Cantava una alosa, i l'alegria una mica trista de les seves passades s'entrellaçava amb el cant de l'últim grill. Les mallerengues feien sentir també les seves dues notes tenaçment insistides. Són els primers indicis tardorals en el paisatge olorós d'herbes, pintat amb menudes flors blanques i grogues, ben diferent ja dels tons de l'estiu. Una cuereta, agitant la llarga cua, mostrant vagament el ventre d'or, picotejava al rec, elegant tota ella, primmirada com una dama.

11 SETEMBRE

A quarts de dues trona i plou. Cap a mitja tarda fa sol, i es veuen uns núvols blancs a Rocanys; a ponent, el sol dibuixa amb neu la silueta de les gran nuvolades grises. De la finestra estant, veig una alosa que refila deliciosament, amb una mena d'embriagada obstinació, que sembla un símbol de la vida pacient, misteriosa. La menuda creu de l'ocell —*petite croix véhémente*, digué Claudel— es retallava sobre el fons gris o blanc del cel, les refilades se succeïen incansablement, en unes estrofes que donen dues o tres variants d'aquella etèria melodia, tan lligada ací amb l'olor de la pluja i amb aquesta verdor nova dels camps.

1965

6 SETEMBRE

Aquest matí, quan era a la finestra de la meva cambra, ha comparegut tot d'una a la barana del terrat contigu —rajols vermells, amb dibuixos de liquen d'un color d'òxid de ferro— una cuereta amb pas ràpid, lleu. He vist la panxa grisa i daurada, l'ull brillant i rodó, el fimbreig graciosíssim. Només ha durat uns instants, però m'ha semblat un símbol del que té la vida de més pur, de més misteriosament amable. Ha volat de seguida cap als avellaners, en el sol clar, amb un crit alegre.

1966

23 SETEMBRE

Sóc a la regió de Taunus, a uns vint-i-cinc quilòmetres de Francfort. Des de la finestra de la meva cambra veig el poblet de Glas Hütten, vora l'hotel. Minyons i noietes van cap a l'escola; una mare surt a acomiadar la nena fins al portal del jardí. Vora l'església —amb cúpules de pissarra molt historiades, una mica russes, i un rellotge d'esfera negra i busques daurades— hi ha el petit cementeri. Lloses fosques, creus, grans teixos negrosos. Un raig de sol, esbiaixat, fa brillar vivament una pedra de tomba, n'arrenca com un dard de llum estranya: els pre-rafaelites o els poetes del Crepuscle Celta l'haurien qualificada de «mística». Després passa una dona entre les sepultures: sembla que rega les flors. Al lluny hi ha els grans boscos, que travessem camí de Francfort (faigs i avets altíssims).

INDEX

PRÒLEG 7

De *La branca* 15
Lluna de gener. — Lloança del fang. — L'acàcia plena de lluna.

De *La collita en la boira* 19
Octubre. — Flama d'abril. — Fragment d'una elegia. — Trèmula llum, olor de vinyes. — Sonet americà. — El primer dia de la primavera. — Les acàcies salvatges. — Oda. — Elogi de les glicines. — Oda als carros matiners.

De *L'aire daurat* 33
L'espera inútil. — La dama. — Poema antic. — Al pati creix un arbre estrany... — Paisatge. — Lo Iang. — L'amada morta. — La gent amaga el seu amor. — L'última nit. — L'ocell perdut. — Tornada. — Asserenament a trenc d'alba. — Iuan Tan-Txiu, de la muntanya de llevant. — Petita festa. — A la ciutat de Nan-King. — A Meng Hao-Jan. — Comiat a un amic. — La plugeta. — D'ençà que ella partí. — Beatitud. — Comiat d'un amic. — El cant dels nenúfars. — Podant arbres. — Llevant-se tard. — La forastera. — Adéu a l'estufa. — El capell que Li Txien donà al poeta. — Sentint cantar un poema de Iuan Txen. — L'esperit del repòs. — La visió del poeta. — El jade verd dels presseguers. — Passeig primaveral. — Paisatge. — Sola. — Gustant la fresca. — L'antiga melangia. — Paisatge pur. — En la nit glaçada. — Nit d'estiu.

De *L'ombra i altres poemes* 57
Diuen: la mar és trista. — Sentint per primera vegada l'olor dels tillers florits. — «Apassionata». — Camins. — Martí. — Cinc cançons. — Diàleg. — A una oreneta que em desvetllà a trenc d'alba. — Noia russa al Montseny. — Albada.

De *Montseny: zodiac d'un paisatge* 65
1937. 20 gener. — 23 gener. — 29 gener. — 2 febrer. — 4 febrer. — 6 febrer. — 15 febrer. — 28 febrer. — 3 març. — 5 març. — 6 març. — 8 març. 9 març. — 18 març. — 19 març. — 23 març. — 24 març. — 25 març. — 27 març. — 30 març. — 31 març. — 1 abril. — 4 abril. — 7 abril. — 8 abril. 12 abril. — 18 abril. — 22 abril. — 23 abril. — 28 abril. — 1 maig. — 11 maig. — 14 maig. — 19 maig. — 21 maig. — 22 maig. — 23 maig. — 12 juny. — 18 juliol. — 21 juliol. — 22 juliol. — 7 agost. — 21 octubre. — 30 octubre. — 3 novembre. — 29 novembre. — 11 desembre. — 12 desembre. — 20 desembre. — 24 desembre. — 25 desembre.

De *La ciutat del temps* 87
Abril. — Elfs a Montserrat. — El David de la catedral de Salisbury. — Veremadores. — Noia a Port-Lligat. — A mitjan setembre. — Altafulla. — Andorra a l'octubre. — Amb un orgull de seda. — Viatge de febrer. — Mysterium fidei. — La nit. — Enterrament d'una noia a Sallagosa. — Vora el Rin una monja medita. — Ell passava, capblanc... — Noia francesa a la National Gallery. — Mort d'un poeta. — La tomba de Rilke. — A la meva filla Maria quan tenia un any, en temps de guerra.

De *Com un núvol lleuger* 99
Tardor al camp. — Àliga pintada. — La pluja nocturna. — Nit d'estiu. — Viatge cap al nord. — A.... — La muller abandonada. — Al meus dos fills, que són lluny, al Lu oriental. — Queixa primaveral. — El magraner de la finestra est de la veïna. — Cant de Txun-Kú. — Cant de la punta del dard. — Viatge entre ruïnes. — Comiat en temps de tardor. — Les dotze llunes. — Veient Tx'ang-an a la primavera. — El dol inacabable. — Una flor? — Cançó de palau. — Cant de neu per a Wu, que torna a la seva terra. — Fi de la primavera. — Autobiografia. — Amor amagada. — Imitant «Llum de primavera» de Txang Tzu-iè. — Seient, de nit, amb el meu nebot, que ve de terres llunyanes. — Cercant la primavera, enllà de la ciutat. — Quan van tornar les orenetes. — Dona amb un mirall. — El presseguer floria. — La flauta perduda. — Mescla. — Nit de neu. — La llàntia.

De *A flor d'oblit* 123
1918. 28 novembre. — 5 desembre. — 1919. 9 novembre. — 18 novembre. — 20 desembre. — 1920. 7 gener. — 8 gener. — 28 juliol. — 1921. 2 abril. — 14 maig. — 1922. 10 setembre. — 1923. 7 maig. — 1924. 17 gener. — 21 juny. — 23 juny. — 25 juny. 3 juliol. — 5 juliol. — 6 juliol. — 10 juliol. — 1 setembre. — 1939. 24 abril. — 26 setembre. — 1944. 7 setembre. — 1945. 5 agost. — 24 setembre. — 1947. 27 setembre. — 1960. 11 gener. — 13 gener. 20 gener. — 21 gener. — 25 gener. — 30 gener. — 1 febrer. — 12 setembre. — 1961. 5 setembre. — 11 setembre. — 1965. 6 setembre. — 1966. 23 setembre.

-147-

ELS LLIBRES DE L'ÒSSA MENOR (2a. època)

EL TOMB DE L'ANY, de Josep Carner. (2a. edició.)

A LA PARET ESCRIT AMB GUIX. Poesia alemanya de combat. A cura de Feliu Formosa i Artur Quintana. (2a. edició.)

COM UN NÚVOL LLEUGER. Interpretació de poesia xinesa, per Marià Manent.

L'EVANGELI SEGONS UN DE TANTS, de Blai Bonet. Premi Carles Riba 1962.

L'HOME I EL LÍMIT, de Màrius Sampere. Premi Carles Riba 1963.

QUI ENGANYA, PARA, de Xavier Amorós. Premi Carles Riba 1964.

CADA PARAULA UN VIDRE, de Francesc Vallverdú. Premi Carles Riba 1965.

CIRCUMSTÀNCIES, de Pere Quart. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1970. (4a. edició.)

LES TAULES DE MARDUK, de Joan Ferraté.

MADONA I L'ARBRE, de Guillem d'Efak. Premi Carles Riba 1966.

HOMES QUE ES BANYEN, de Francesc Parcerisas. Premi Carles Riba 1967.

TERRA NEGRA, de Jaume Vidal Alcover. Premi Carles Riba 1968.

LA VIDA NOVA, de Joan Vergés. Premi Carles Riba 1969.

40 SONETS DE SHAKESPEARE. Versió de Joan Triadú.

ENTRE LA MULTITUD, de Joan Colomines.

PER A UN DUC BACH ESCRIVÍ MÚSICA D'ORGUE, A WEIMAR, de Josep Elias. Premi Carles Riba 1970.

EL SUPLICANT, LA DEU I L'ESMA, de J. M. Boix i Selva. Premi Carles Riba 1971.

POESIA (LLENGUA DE FOC, SI EL GRA NO MOR..., LA PEDRA EN LA VEU), de Pere Ribot.

POEMES DE L'ALQUIMISTA, de J. Palau i Fabre. (3a. edició, revisada i augmentada.)

CRÒNICA, de Joan Colomines.

QUADREN DE VACANCES, de Miquel Martí i Pol.

PRESÓ DE CENDRA, d'Alfred Badia.

VENT D'ARAM, de Joan Vinyoli. (2a. edició.)

POESIA COMPLETA, de Mao Tse-tung. Traducció de Manuel de Seabra i Joaquim Horta.

LA PEDRA EN LA VEU, de Pere Ribot.

VACANCES PAGADES, de Pere Quart. (8.ª edició.)

ANTOLOGIA, de Yehuda Amihai.

LA FI DEL FIL, de Xavier Bru de Sala. Premi Carles Riba 1972.

CAPPARE, de Joan Brossa.

ALBES BREUS A LES MANS, de Feliu Formosa.

LES CANÇONS D'ARIADNA, de Salvador Espriu. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1972. (4a. edició.)

POEMES, d'Armand Obiols.

ELS HIMNES, d'Agustí Bartra. Premi Carles Riba 1973.

BALANÇ D'ÚLTIMA HORA, de Joaquim Horta.

ELS FETS, de Blai Bonet.

OCCIT ENYOR, de Ramon Pinyol. Premi Carles Riba 1974.

SEMINOCTURN-SEMIDIÜRN, de Joan Argenté. Premi Carles Riba 1975.

ARREU ON VALGUIN LES PARAULES, ELS HOMES, de Manuel de Pedrolo.

CAU DE LLUNES, de Maria-Mercè Marçal. Premi Carles Riba 1976.

VIDA TERRENA, de Fèlix Cucurull.

QUATRE MIL MOTS, de Pere Quart.

BOTONS DE TIGES GRISES, d'Olga Xirinachs.

LLIBRE DELS VIATGES, de Feliu Formosa. Premi Carles Riba 1977.

LES DECAPITACIONS, de Pere Quart (6a. edició).

El procés, de V. Andrés Estellés, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Presoner de la boira, de Josep M. Boix i Selva.

Sèrie «antologies»

J. V. Foix. Tria de M. Manent, Pere Quart, J. Romeu, G. Ferreter, A. Manent i P. Gimferrer.

Tomàs Garcés. Tria de l'autor.

Marià Manent. Tria de l'autor. Pròleg de Pere Gimferrer.

En preparació

Agustí Esclasans. Tria de Fèlix Cucurull i Osvald Cardona. Pròleg d'Osvald Cardona.

Pere Quart. Tria i pròleg de Joan Triadú.

Carles Riba. Tria i pròleg de Joan Triadú.

Sèrie especial

Bestiari, de Pere Quart. Illustracions de Xavier Nogués (6a. edició).

Allò que no diu «La Vanguardia», de J. V. Foix.

Proverbis d'ací i d'allà, de Josep Carner.

Antologia de la poesia eròtica catalana del segle XX, per J. M. Sala-Valldaura.

12.

DIPUTACIÓN PROVINCIAL
DE BARCELONA

Biblioteca de Catalunya

Reg. 458.829

Sig. 833.51

Oss

EDICIONS PROA